БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 208 (439)

19 ОКТЯБРЬ ЧОРШАНБА 1955 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

Н. С. Хрушчев Янги Зеландия бош министрининг ўринбосари ва қишлоқ хўжалик министри Кейта Холиока жанобларини қабул қилди. (1- нчи бет).

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА **Республика колхозларида пахта териш ва тайёрлашнинг қониқарсиз бораётгани тўғрисида** (1 ва 2-нчи бетлар).

ИЛМИЙ-ОММАБОП ТЕМАДА: **Қ. Табибов.** — Капрон нима ва у қандай тайёрланади? (2-нчи бет).

ТАРБИЯ ТЕМАСИДА: **У. Ниёзов.** — Оилада болаларни тарбиялашдаги қийинчиликларни бартараф қилиш тўғрисида (2-нчи бет).

Пахтакор ўртоқлар, Октябрь байрамигача областимиз бўйича йиллик планнинг камида 85 проценти миқдорида пахта топширишга эришайлик! Р. Қалжонов. — План камида 130 процентга етказиб бажарилади. **Б. Халилов.** — Биринчи «Далварзин» совхози нега кейинда қолаётир? (3-нчи бет).

Совет-Австрия савдо муносабатларига доир (4-нчи бет).

Жаҳон касаба союзлари федерацияси Ижроия бюросининг декларацияси (4-нчи бет).

Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитетининг олтинчи пленуми (4-нчи бет).

Совет ҳарбий кемалари отряди Англиядан жўнаб кетди (4-нчи бет).

КИНО: **В. Абдуллаев.** — Ҳаёт сабоғи (4-нчи бет).

Халқаро кескинликни янада юмшатиш учун!

Яқинда Венада Жаҳон Тинчлик Кенгаши Бюросининг сессияси бўлиб ўтди. Бу сессиянинг аҳамияти шундан иборатки, сессия халқларнинг халқаро кескинликни янада юмшатиш учун, «Женева руҳи»ни мустаҳкамлаш учун олиб бораётган курашига доир энг муҳим масалаларни муҳокама қилди.

Жаҳон Тинчлик Кенгашининг Бюроси тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқларининг июль ойида бўлиб ўтган кенгашидан кейин биринчи марта тўпланди. Бюро сессиясининг қатнашчилари «совуқ муносабатлар уруши»нинг яна бошланиши хавфли эканлигини уқтириб ўтдилар ҳамда халқаро ҳамкорликни сақлашга ва мустаҳкамлашга қаратилган янги тадбирлар кўрилишини талаб этдилар. Жаҳон Тинчлик Кенгаши Бюроси ҳарбир кишини, ҳарқайси халқни ҳамма мамлакатларда, ҳамма қит'аларда «Женева руҳи»нинг тантана қилишини та'минлайдиган ишлар қилишга чақирди.

Бу чақириқ ҳозирги вақтда Тўрт давлат ташқи ишлар министрлари кенгаши арафасида айниқса катта аҳамиятга эгадир. Ахир ҳечкимга сир эмаски, кейинги вақтда Ғарбдаги муайян доиралар жўрттага пессимизм руҳини пропаганда қилиб, Ташқи ишлар министрлари кенгашининг муваффақиятли ишлашига халақит бермоқ учун ҳархил найрангларни ишлатмоқдалар. Шуниси характерлидирки, ғарб матбуоти бу хил мақсадни ҳатто яширишга ҳам уринмайди: ба'зи газеталар кенгаш «барбод бўлади» деб олдиндан хабар қилиб, шошибпишиб, ғарбий давлатларнинг кенгашда қатнашадиган вакилларининг вазифаси, кенгашнинг барбод бўлганлиги учун... айбни Совет Иттифоқиға тўнкашдан иборат бўлмоғи лозим, деб ёзмоқдалар. Шундай қилганда, бу ҳол муайян доираларга зўр бериб қуролланишни кучайтириш имкониятини берган бўлур эди.

«Женева руҳи»ни хуш кўрмайдиган кишилар яна давлатлар ўртасидаги муносабатларни кескинлаштиришга, тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқлари июль Кенгашининг самарали натижаларини йўққа чиқаришга уринмоқдалар.

Ҳозир, тўрт давлат ҳукуматлари Бошлиқларининг Женева Кенгашидан буён уч ой ўтганидан кейин, бу Кенгашнинг бутун халқаро вазиятга жуда катта та'сир қилганлиги янада равшанроқ кўринмоқда. Ҳукумат бошлиқлари томонидан намойиш қилинган ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлик руҳи халқаро кескинликни юмшатишга ёрдам берди. Совет Иттифоқининг халқаро проблемаларни кўриб чиқишга ишчанлик блан ва реалистик қараганлиги ва Совет Иттифоқининг бу проблемаларни музокаралар йўли блан ҳал этишга интилганлиги Женева Кенгашининг муваффақиятли ўтишига ғоят катта ёрдам бердики, ғарбда буни э'тироф қилмоқдалар.

Тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқларининг Женева Кенгаши давлатлар ўртасидаги муносабатларни уларнинг сиёсий ва ижтимоий тузуми қандай бўлишидан қат'ий назар, тотув яшаш ва ишонч ўрнатиш асосида яхшилашда янги даврни бошлаб берди, чунки бир-бирига ишонч бўлмаганида «совуқ муносабатлар уруши»ни тўхтатиш ва халқлар ўртасида мустаҳкам ҳамда давомли тинчликни та'минлаш мумкин эмас.

Женева Кенгашидан кейин Совет Иттифоқи халқаро кескинликни юмшатишда эришилган натижаларни янада мустаҳкамлашга ва ривожлантиришга ўзининг барча ҳаракатлари блан ёрдам берди. Шу муносабат блан Совет ҳукуматининг совет қуролли кучлари сонини 640 минг кишига камайтириш тўғрисидаги қарори каби, шунингдек Совет ҳукуматининг ташаббуси блан Финляндия территориясида Порккала-Удд районидаги ҳарбий базани тугатиш тўғрисида Совет-Финляндия Битими тузилганлиги, Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида нормал муносабатлар ўрнатилганлиги каби ғоят катта халқаро аҳамиятга эга бўлган жуда муҳим актларни кўрсатиб ўтиш керак. Совет Иттифокининг Европа, Осиё ва Африкадаги бирқанча мамлакатлар блан бўлган дўстона муносабатлари мустаҳкамланди, бир-бирига турли делегациялар юборишнинг кучайганлиги, иқтисодий ва маданий ҳамкорликнинг мустаҳкамланганлиги буни яққол кўрсатади.

Броқ, жамоатчиликнинг кенг доиралари таассуф блан та'кидлаб ўтмоқдаларки,— бу нарса Жаҳон Тинчлик Кенгаши Бюросининг Вена сессиясида ҳам уқтириб ўтилди, — Женева Кенгашининг ҳамма қатнашчилари ҳам ана шундай йўлни тутдилар деб айтиб бўлмайди. Реакцион руҳдаги пропаганда фактларни бузиб кўрсатишга ҳарқанча уринса ҳам, бу хил уринишлар кўриш учун кўзи, эшитиш учун қулоғи бўлган кишиларни тўғри йўлдан тойдира олмайди.

Мисрда чиқадиган «Алахбор» газетасининг бу тўғрида ёзган соғлом фикри характерлидир. «Фактларга назар солайлик, — деб ёзади газета. — Женева Кенгашидан кейин Россия ҳечқандай янги ҳарбий пакт тузмади, Варшава шартномаси қатнашчиларининг сонини кўпайтирмади. Бунинг устига Россия ўзининг қуролли кучларини камайтирди. Венгрия, Польша, Албания ва Чехословакия ҳам шундай қилди.

Иккинчи томондан, Америка ва Англия эса, худди тескарисига иш қилди. Ҳар иккала давлат Покистоннинг Туркия, Ироқ ва Англия ҳарбий блокига қўшилганлигини табриклади. Улар Эронни мазкўр пактга қўшилишга мажбур этиш ниятида унга таз'йиқ қилдилар. Халқаро кескинликка ва ўзаро ишонч йўқлигига худди мана шундай ҳарбий пактларнинг тузилиши асосий сабабдир. Биз Америка блан Англиядан: ахир, ҳарбий пактларни кенгайтириш сиёсати Женева руҳига мувофиқми? деб сўраймиз».

Шу нарса э'тиборни жалб қилмоқдаки, «совуқ муносабатлар уруши» тарафдорлари ғарбий давлатлардаги ба'зи мас'ул давлат арбобларининг «Женева руҳи»га қарши қаратилган ҳарбир нутқини кенг пропаганда қилмоқдалар. Жумладан, АҚШ Марказий разведка бошқармаси раҳбари Аллен Даллеснинг, штаблар бошлиқлари бирлашган группаси раиси адмирал Рэдфорднинг тинчлик руҳига асло тўғри келмайдиган баёнотларини ва НАТОнинг Европадаги қуролли кучлари бош қўмондони генерал Грюнтернинг шундай баёнотини кенг мақтаб чиқмоқдалар.

Мана бу хил нутқларнинг ҳаммаси Ташқи ишлар министрлари кенгаши олдидан Тўрт давлат ҳукуматлари Бошлиқлари Кенгаши натижаларининг аҳамиятини шубҳа остида қолдиришга ва шундай қилиб, СССР, АҚШ, Англия ва Франция ташқи ишлар министрларининг бўладиган музокаралари учун ноқулай вазиятни вужудга келтиришга қаратилгандир.

Жаҳон халқлари Тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг яқинда бўладиган кенгашининг аҳамиятини жуда яхши тушунмоқдалар. Тўрт давлат ташқи ишлар министрлари ҳукуматлар бошлиқларининг топширувига мувофиқ, энг муҳим халқаро проблемаларни муҳокама қилишни давом эттиришлари ва тинчликни ҳамда халқлар хавфсизлигини мустаҳкамлашга қаратилган қарорлар қабул қилишлари лозим.

Тинчлик учун олиб борилаётган умумхалқ ҳаракати тўрт давлат ҳукуматлари Бошлиқларининг Кенгаши олдидан қулай вазиятни яратиб берди ва ўзининг самарали та'сирини кўрсатди. Бу эса, халқларнинг бутун дун'ёда тинчлик бўлиш йўлида олиб бораётган курашини янада кучайтириш учун янги стимул бўлди. Тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг музокаралари учун қулай вазият яратиб беришни ҳозирги вақтда тинчлик тарафдорлари ўзларининг вазифаси деб ҳисобламоқдалар.

Тинчликсевар кучлар халқаро кескинликни юмшатиш учун курашда катта натижаларга эришдилар. **Женева Кенгашида кун тартибида турган бирор масала юзасидан келишилмовчилик,** — дейилади Жаҳон Тинчлик Кенгаши Бюросининг Мурожаатида, — **бу натижаларни бекорга чиқармоқ учун баҳона бўлишига ва кенгашнинг муваффақиятсизликка учраши учун баҳона бўлишига жамоатчилик йўл қўймайди».**

Ҳамма мамлакатларда миллион-миллион кишиларнинг тинчликка бўлган интилиши кучаймоқда. Кишилар халқаро кескинликнинг янада юмшатилиши ва қурол-яроғларнинг камайтирилиши ҳарбир кишига мўлкўлчилик келтиришини ва атом қуроли вужудга келтираётган мудҳиш хавфнинг йўқ қилинишини истайдилар.

Халқлар «совуқ муносабатлар уруши»нинг яна бошланишига йўл қўймайдилар. Халқлар, дейди Жаҳон Тинчлик Кенгаши, халқаро ҳамкорлик соҳасида янги қадамлар қўйилишини талаб этмоқдалар. Улар ҳарбий блоклар сиёсатидан воз кечилишини талаб этмоқдалар, улар музокаралар сиёсатининг ҳамма районларда, я'ни ер юзининг «совуқ муносабатлар уруши» сиёсатига дучор бўлиб турган ҳамма районларига жорий қилинишини истамоқдалар.

Шу нарса ғоят муҳимдирки, ҳамма мамлакатларда аҳолининг борган сари кенгроқ табақалари халқаро кескинликни янада юмшатиш учун актив кураш бошламоқдалар. Американинг кўзга кўринган жамоат арбобларидан юздан ортиқ киши президент Эйзенхауэрга очиқ хат блан мурожаат қилдилар. Улар бу хатда президентни «Женева руҳини кучайтирадиган воситаларни қидириб топишга» чақирмоқдалар, Женева руҳининг тугатилишига йўл қўймасликка чақирмоқдалар. Англия лейбористлар партиясининг яқинда бўлиб ўтган конгрессида «зўравонлик позицияси» сиёсати тарафдорлари қаттиқ танқид қилинди. Ҳамма мамлакатларнинг жамоатчилиги барча халқлар блан тинч ва дўст бўлиб яшашга қизғин ва астойдил интилмоқда.

Совет давлатининг ленинча тинчликсевар ташқи сиёсати совет халқининг ҳаётий манфаатларига, бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига жавоб беради. Совет халқи бу сиёсатни қизғин қўллаб-қувватлаб, келгусида ҳам ўз Ватанининг қудратини янада яшнатиш учун, бутун дун'ёда тинчлик учун зўр ғайрат блан курашади.

(«ПРАВДА»нинг 18 октябрьдаги бош мақоласи).

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Янги Зеландия бош министрининг ўринбосари ва қишлоқ хўжалик министри Кейта Холиока жанобларини қабул қилди

ЯЛТА, 17 октябрь, (ТАСС). Бугун ўртоқ Н. С. Хрушчев Янги Зеландия бош министрининг ўринбосари ва қишлоқ хўжалик министри Кейта Холиока жанобларини қабул қилди ва у блан суҳбатлашди.

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

Республика колхозларида пахта териш ва тайёрлашнинг қониқарсиз бораётгани тўғрисида

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси область партия комитетларининг секретарьлари ва область ижроия комитетларининг раислари блан биргаликда пахта тайёрлашнинг боришини кўриб чиқиб қайд қиладики, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, Тўқимачилик саноати министрлиги ва уларнинг жойлардаги органлари, область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг пахта териш ва тайёрлаш юзасидан 1955 йил 24 сентябрьда чиқарган қарорини бажариш соҳасида қилинадиган ишларни қониқарсиз уюштирдилар, бунинг натижасида октябрь ойида пахта териш ва топшириш сур'ати сентябрь ойининг учинчи ўнкунлигига қараганда кескин пасайиб кетди, натижада колхозларнинг октябрь ойининг биринчи ярмида пахта топшириши юзасидан белгиланган топшириқ бажарилмай қолди.

Давлатга пахта топшириш планини 15 октябрьгача 41,30 процентгина бажарган Самарқанд областининг раҳбарлари (область партия комитетининг секретари ўртоқ Ёқубов, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ортиқов), планни 42,18 процент бажарган Хоразм областининг раҳбарлари (область партия комитетининг секретари ўртоқ Раҳмонов, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ризаев), планни 48,95 процент бажарган Бухоро областининг раҳбарлари (область партия комитетининг секретарлари Жўрабоев ва Глухов ўртоқлар, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Жумаев) ва планни 40,04 процентгина бажарган Қорақалпоғистон АССРнинг раҳбарлари (область партия комитетининг секретари ўртоқ Маҳмудов, Министрлар Советининг раиси ўртоқ Сеитов), шунингдек Боёвут, Бекобод, Охунбобоев, Кагановия, Қувасой, Ёз-ёвон, Фарғона, Косонсой, Норин, Чуст, Учқўрғон, Янгиқўрғон Ворошилов, Қўрғонтепа, Марҳамат, Оқдар'ё, Булунғур, Жамбой, Иштихон, Қорадар'ё, Комсомол, Олот, Кегейли, Қоракўл, Конимех, Шофрикон, Вобкент, Ғиждувон, Ангор, Шеробод, Термиз, Манғит, Янгибозор, Гурлан, Қораўзак, Кенес, Шуманай ва Тахтакўпир районларининг раҳбарлари Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг огоҳлантиришидан зарур хулоса чиқариб олмадилар ва пахта тайёрлаш сур'атини кучайтиришни та'минламадилар.

Фарғона, Наманган ва Сурхондар'ё областьларининг бирқатор районлари ва колхозлари ҳам сўнгги 10 кунда пахта териш ва давлатга топшириш сур'атини пасайтириб юбордилар.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси пахта териш ва давлатга топширишнинг мутлақо қониқарсиз бораётганлигига асосий сабаб шу деб ҳисоблайдики, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси ва Республика Министрлар Совети, область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари пахта териш ва давлатга топширишни КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг кўрсатмалари асосида кучайтириб юбориш учун зарур тадбирларни кўрмадилар.

Пахта теришга колхозчилар, шунингдек шаҳар, ишчи посёлкалари ва район марказларининг аҳолиси зарур миқдорда жалб этилмади. Пахта теримига ишчи кучларини тортиш тўғрисидаги топшириқ Тошкент, Фарғона, Бухоро областьларида ва Қорақалпоғистон АССРда айниқса қониқарсиз бажарилмоқда.

Партия, совет ташкилотларининг ва қишлоқ хўжалик органларининг пахта теришда меҳнатни тўғри уюштиришга етарли э'тибор бермаганликлари ва теримчиларнинг иши устидан контролликни сусайтириб қўйганликлари сабабли ҳар бир теримчи терадиган пахтанинг миқдори анча камайиб кетди. Чунончи, Хоразм, Бухоро, Қашқадар'ё областьларида ва Қорақалпоғистон АССРда ҳар бир теримчининг тераётган пахтаси 25 — 30 килограммдан ошмаётир, бошқа областьларда эса 40 килограммдан кўп эмас.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси кўпчилик колхозларда далачилик бригадалари бошлиқларининг теримчилар ўртасида бўлмаётганини, иш вақтларининг кўп қисмини хирмонларда ўтказаётганликларини пахта териш сифатини контроль қилмаётганликларини, бунинг натижасида кўпгина теримчиларнинг ишга кеч чиқиб, эрта қайтаётганликларини, кунлик нормани бажармаётганликларини, терим вақтида пахтанинг кўплаб нобуд бўлишига йўл қўяётганликларини, ерга тўкилган пахтани териб олмаётганликларини, хом пахтани териб олаётганликларини ва сортларни аралаштириб юбораётганликларини, бу эса анчагина миқдордаги ҳосилнинг тўпланмай қолишига сабаб бўлаётганини йўл қўйиб бўлмайдиган ҳол деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси пахта теришнинг қониқарсиз бораётганлигига сабаблардан яна бири шу деб ҳисоблайдики, область, район партия комитетларининг, колхоз бошланғич партия ташкилотларининг ва айниқса МТС аппаратининг колхозчиларга ишлаган меҳнат кунлари юзасидан пул ва натура аванс ларининг ўз вақтида бериб турилишини яхши контроль қилмаётирлар, бунинг натижасида кўпчилик колхозларда колхозчиларпул ва натура авансларини аҳ'ёнаҳ'ёнда олаётирлар ёки мутлақо олмаётирлар. Кўпгина колхозларда жамоат овқатланиши ёмон уюштирилган, болалар яслилари ва майдончалари йўқ. Бу ҳам, меҳнат унумдорлигининг пасайишига ва теримчиларнинг нормани бажармасликларига сабаб бўлмоқда.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси кўпгина қишлоқ коммунистлари ва комсомолларининг пахта тайёрлашнинг ҳозирги энг қизғин даврида пахта теришда бевосита қатнашмаётганликларини, ишда юксак меҳнат намуналарини кўрсатмаётганликларини мутлақо йўл қўйиб бўлмас ҳол деб ҳисоблайди.

Тайёрланган пахта териш машиналарининг ҳаммаси ҳозиргача тўла ишга солинмаганлиги ҳам мутлақо йўл қўйиб бўлмайдиган ҳолдир. МТСлардаги тайёрланган 6223 пахта териш машинасидан кўп деганда 1000 таси ишламоқда.

Кўпгина область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва МТС раҳбарлари машинада пахта теришнинг ҳозирги вақтдаги аҳамиятига етарли баҳо бермаётирлар ва барча пахта териш машиналарини ишга солиш ва уларни унумли ишлаши учун шароит яратиб бериш юзасидан зарур тадбирларни кўрмаётирлар. Хоразм, Бухоро ва Самарқанд областьларида, шунингдек Қорақалпоғистон АССРда машиналардан жуда ёмон фойдаланилмоқда, ҳолбуки бу ерда бўлиб ўтган совуқдан кейин пахта териш техникасидан тўла фойдаланиш учун ҳамма зарур шароит вужудга келди.

Кўпгина колхоз ва МТСларнинг бошланғич партия ташкилотлари теримчилар ўртасидаги социалистик мусобақага қониқарсиз раҳбарлик қилмоқдалар, улар томонидан олинган мажбуриятларнинг бажарилишини якунлаб турмайдилар ва пахта териш ҳамда давлатга топшириш юзасидан олган мажбуриятларини муваффақиятли бажараётган энг яхши теримчиларнинг ва пахта териш машиналарида ишловчи механик-ҳайдовчиларнинг, илғор бригада ва звено бошлиқларининг тажрибасини суст оммалаштирмоқдалар.

Кўпгина область ва район партия комитетлари, колхоз ва МТСларнинг бошланғич партия ташкилотлари сўнгги вақтларда талабчанликни сусайтириб қўйдилар ва пахта теришга белгиланган миқдордаги ишга яроқли колхозчиларнинг жалб этилишини, пахта териш машиналаридан тўла фойдаланишни та'минлайолмаётган, пахта териш ва давлатга топшириш юзасидан белгиланган топшириқларни барбод қилаётган конкрет айбдорларни жазоламаётган район, колхоз ва МТСлар ҳамда далачилик бригадалари раҳбарларининг хулқини вақтида муҳокама қилмаётирлар.

Бирқатор район партия комитетларининг раҳбарлари теримчилар ўртасида оммавийсиёсий ишларни кучайтиришни та'минламаётган кўпгина колхоз ва МТС бошланғич партия ташкилотларининг ёмон ишлаётгани блан муроса қилиб келмоқдалар.

Сушилка хўжалигини тайёрлаш ишлари шу вақтгача тамомланмаган, айвонлар ва кўрак тозалайдиган бинолар тайёрланмаган, сушилкалар учун етарли миқдорда ёқилғи ташиб келтирилмаган. Бу ҳол пахтани ёғингарчилик кунларида қуритиш ва давлатга топширишни уюштиришни анча мураккаблаштириб қўяди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси Ўзбекистон ССР Тўқимачилик саноати министрлигининг пахта тайёрлашни уюштиришда қониқарсиз ишлаётганини қайд қилиб ўтади. Бу министрлик тайёрлаш пунктларининг ишини ва пахтанинг қабул қилинишини яхши контроль қилмаётир, республика Тўқимачилик саноати министрлиги тайёрлаш пунктлари ҳамда пахта заводларида қуритиш-тозалаш цехлари тайёрлаш ишини ҳалигача тамомламаган ва бу цехларни ишга тушириб юбормаган.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси пахта териш ва тайёрлашда юқорида кўрсатиб ўтилган жиддий камчиликлар кўпчилик партия, совет, қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш органлари раҳбарларининг ҳотиржамлик кайфиятларидан тамомила қутилмаганликларидан, пахта териш ва тайёрлашни уюштиришда ўзибўларчиликка йўл қўяётганликларидан, ҳарбир бригада, колхоз ва районнинг пахта тайёрлаш давлат планини сўзсиз бажариши учун жавобгарлик ҳиссини сезмаётганликларидан далолат беради деб ҳисоблайди. Пахта териш ва тайёрлаш юзасидан қабул қилинаётган жуда кўп қарорлар, уни бажариш юзасидан зарур бўлган амалий тадбирлар ва ташкилотчилик блан мустаҳкамланмаётир. Кўпгина область ва район партия ташкилотлари колхозчиларни, МТС ходимларини ва теримга тортилган аҳолини давлат планларини ва қабул қилинган мажбуриятларни сўзсиз бажаришга сафарбар этмадилар.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси **қарор қилди:**

1. Қорақалпоғистон область партия комитетининг секретари ўртоқ Маҳмудовга ва Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг раиси ўртоқ Сеитовга, Самарқанд область партия комитетининг секретари ўртоқ Ёқубовга ва область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ортиқовга, Хоразм область партия комитетининг секретари ўртоқ Раҳмоновга ва область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ризаевга, Бухоро область партия комитетининг секретари ўртоқ Глуховга ва область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Жумаевга уларнинг пахта териш ва давлатга топширишга мутлақо қониқарсиз раҳбарлик қилаётганликлари кўрсатиб ўтилсин, агар улар пахта териш ва топшириш сур'атини кучайтириш ҳамда пахта тайёрлаш давлат планини сўзсиз бажарилишини та'минламасалар, улар қаттиқ жавобгарликка тортиладилар деб огоҳлантирилсин.

2. Область партия комитетлари секретарьларининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 38 йиллиги куни — 7 ноябрьгача давлат планига нисбатан Тошкент области бўйича 85 процент, Фарғона области бўйича 80 процент, Наманган области бўйича 83 процент, Андижон области бўйича 87 процент, Самарқанд области бўйича 70 процент, Бухоро области бўйича 70 процент, Қашқадар'ё области бўйича 90 процент, Сурхондар'ё области бўйича 85 процент, Хоразм области бўйича 75 процент ва Қорақалпоғистон АССР бўйича 70 процент пахта тайёрланади деб берган ахборотлари э'тиборга олинсин.

Область партия комитетлари ва область ижроия комитетларидан, район партия комитетлари ва район ижроия комитетларидан, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигидан, Тўқимачилик саноати министрлигидан ва уларнинг жойлардаги органларидан, МТС директорларидан, колхозларнинг раҳбарларидан пахта териш ва тайёрлаш сур'атининг яқин кунлар ичида кучайтириб юбориш, йўл қўйилган қолоқликни тугатиш ва пахта тайёрлаш давлат планининг ҳарбир колхоз томонидан белгиланган муддатда сўзсиз бажарилишини та'минлаш учун пахта териш ва топшириш юзасидан қўшимча тадбирлар белгилаш талаб этилсин.

3. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари, МТС директорлари ва колхоз раҳбарларининг зиммасига қуйидагилар юклатилсин:

а) пахта йиғим-теримида банд бўлган теримчилар сонини икки кун муддат ичида Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорида белгиланган миқдорга етказилсин;

б) теримчиларнинг юқори унумли ишлаши учун зарур шароит яратиб берилсин, далада умумий овқатланиш уюштирилсин, дала шийпонлари ҳузуридаги иссиқ хоналарда болалар боқчалари ва яслилари ташкил этилсин ҳамда барча теримчиларнинг пахта теришда белгиланган кунлик нормани бажаришлари та'минлансин.

Далачилик бригадаларининг бошлиқлари теримчилар орасида бўлиши ва пахта теришга бевосита раҳбарлик қилиши, теримчиларнинг ишини кузатиб туриши лозим деб белгилансин;

в) колхозчиларга пул ва натура авансларининг бериб турилиши, теримга тортилган аҳоли блан камида ўн кунда бир марта ҳисоб-китоб қилиниши та'минлансин, бу иш устидан МТС бухгалтерлик аппарати, партия ва совет активининг кун сайин контроль қилиб туриши белгилансин;

г) далада маданий-оммавий ва сиёсий ишлар яхшилансин мунтазам суҳбатлар ўтказиб турилсин. газеталар ўқиб берилсин, «Жанговар варақа»лар чиқарилсин. Пахта териш илғорларининг тажрибаси кенг оммалаштирилсин ва ишлабчиқаришда қўлланилсин;

д) колхозларда меҳнат интизоми мустаҳкамлансин, теримчиларнинг ишга ўз вақтида чиқиши ва кундуз куни иш вақтидан тўла фойдаланилишини контроль қилиб туриш кучайтирилсин, прогулчиларга нисбатан қат'ий чора кўрилсин, хирмонлардаги кишилар, пахтани ташишдаги, пахта тайёрлаш пунктларидаги ва бошқа иккинчи даражали ишлардаги кишилар сони камайтирилсин;

е) пахта тайёрлаш планини бажарган бригадаларда ва колхозларда пахта тайёрлаш сур'ати сусайтирилмасин, ана шу бригада ва колхозларда етиштирилган барча пахта ҳосилининг нобуд қилмасдан йиғибтериб олиниши ва давлатга топширилиши учун уларга қўшимча топшириқлар берилсин.

4. Область, район партия комитетларига ва колхоз бошланғич партия ташкилотларига барча коммунист ҳамда комсомолларнинг пахта теришда бевосита қатнашишини та'минлаш, улар учун пахта териш юзасидан мавсум нормаларини белгилаш, уларнинг ишини мунтазам текшириб туриш ҳамда топшириқларни бажармаётган коммунист ва комсомолларни партия ва комсомол йиғилишларида муҳокама қилиш мажбурияти юклансин.

5. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига (Муҳаммаджонов ва Волков ўртоқларга) область ва район партия комитетларига, область ва район ижроия комитетларига ҳамда МТС директорлари зиммасига барча пахта териш машиналари паркини тайёрлашни туғаллаш юзасидан қўшимча тадбирлар кўриш ҳамда тайёрланган пахта териш машиналарининг ҳаммасини ишга солиб юбориш мажбурияти юклатилсин. Ҳарбир пахта териш машинасига 20 — 25 гектар пахта майдони бириктиб қўйилсин, ана шу участкалардаги ҳосилнинг қўлда териб юборилишига йўл қўйилмасин ва бу участкалардаги кўсаклар очилиши блан дарҳол машинада териб олинсин.

Пахтаси машинада териш учун ажратилган участкаларда машина айланадиган жойлар ўз вақтида тайёрлаб қўйилсин, ўқариқлар текислансин ва машиналарнинг унумли ишлаши учун барча зарур шароит яратилсин, бунда машиналарга хизмат кўрсатиш ва ерга тўкилган пахтани териб олиш учун зарур миқдорда колхозчилар ажратилсин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва МТС директорлари зиммасига пахта териш машиналарига техника жиҳатидан хизмат кўрсатилишини, уларнинг тўғри мослаштирилишини тубдан яхшилаш мажбурияти юклатилсин, токи машиналарнинг юқори сифатли ишлашига эришилсин ва ҳосилни йиғиб олишда нобудгарчилик максимал камайтирилсин, Министрлик, область бошқармалари ва МТСлар аппаратларининг барча инженер-техник ходимлари пахта териш машиналарининг узлуксиз ишлашини уюштириш учун бевосита колхозларга юборилсин.

6. Совуқ тушиши блан ғўза ўсишдан тўхтаган районларда ва колхозларда кўсакларнинг қуришига қараб, очилган пахтанинг ҳаммасини дарҳол териб олишни ташкил этиш ва бунинг учун зарур миқдорда теримчилар ажратиш, шундан кейин кўракларни йиғиштириб олиш ва уларни кўрак чувиш машиналарида тозалаш, бунинг учун МТСлардаги мавжуд кўрак териш машиналаридан тўла фойдаланиш тавсия этилсин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, область партия комитетлари ва область ижроия комитетлари зиммасига далаларда пахта ҳосилининг йиғиштириб олинишига қараб, дарҳол ғўзапояни йиғиштириб олишни ва шундан кейин шудгорлашнинг бошлаб юборилишини та'минлаш мажбурияти юклансин. Шудгорлашнинг сифати контроль қилиб турилсин. Минерал ва маҳаллий ўғитлар солинмасдан шудгор қилинишига йўл қўйилмасин.

Чопиқ тракторларини ва тирков асбобларини ремонт қилишни тез орада туғаллаш ва уларни партов ҳамда янги ерларни ҳайдаш учун ишга солиб юбориш юзасидан қўшимча тадбирлар белгилансин.

7. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, Ўзбекистон ССР Шаҳар ва қишлоқ қурилиши министрлиги, область партия комитетлари ва область ижроия комитетлари зиммасига пахта сушилкаларини қуриш ва ремонт қилишни, айвонлар тайёрлашни, шунингдек пахтани қуритиш учун ёнилғи ташиб келтиришни туғаллаш, пахтани қуритиш йўли блан барча сушилкаларни текшириб кўриш ва бу ишнинг бажарилиши ҳақида 1 ноябрьгача Ўзбекистон КП Марказий Комитетига ахборот бериш мажбурияти юклансин.

«Ўзбекбирлашув» (ўртоқ Юнусов)нинг пахта сушилкаларини қуриш ва ремонт қилишни туғаллаш учун барча қурилиш материаллари ҳамда асбоб-ускуналари бор деб берган ахбороти э'тиборга олинсин.

8. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, Тўқимачилик саноати министрлиги, область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари, МТС директорлари ва колхоз раҳбарларининг зиммасига пахта нобудгарчилигига қарши курашни кескин кучайтириб юбориш, ерга тўкилган ва чаноқларда қолган ҳамма пахтанинг яқин кунлар ичида териб олинишини та'минлаш, ерга ётиб қолган ғўза тупларини кўтариб қўйиш ва бу туплардаги пахтани териб олиш, пахта териш машиналари айланадиган жойларда тўкилиб қолган пахтани ва йўлларда, хирмонлар ёнида ҳамда тайёрлаш пунктларида чочилиб ётган пахтани йиғиб олишни уюштириш мажбурияти юклансин.

Барча колхозчиларнинг, мактаб ўқувчиларининг ва теримга жалб этилган аҳолининг диққати ҳарбир чигит пахтанинг нобуд бўлмаслиги учун курашга қаратилсин.

Далачилик бригадалари бошлиқларининг теримнинг сифати учун, шунингдек ғўзани моллар пайхон қилмаслиги учун жавобгарлиги оширилсин. Пахтани нобуд қилувчи ва пайхон қилувчи кишиларга нисбатан СССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларида кўзда тутилган чоралар қўллансин.

9. Ўзбекистон ССР Тўқимачилик саноати министрлиги (ўртоқ Носиров), пахта трестларининг бошқарувчилари, пахта тозалаш заводларининг директорлари ва тайёрлаш пунктларининг мудирлари зиммасига қуйидагилар юклансин:

а) пахтанинг барча тайёрлов пунктларида ва пахта заводларида тўхтовсиз қабул қилиб олиниши та'минлансин;

б) пахта тайёрлаш системаси ходимларининг кучи блан колхозларда пахтани сортларга ажратиб териш, пахтани қуритишни ва сушилкаларнинг ишлашини тўғри уюштириш, хирмонларда пахтани хиллаш ва нобудгарчиликка қарши кураш масалалари юзасидан инструктаж ўтказиш кучайтирилсин;

в) тайёрлаш пунктларида пахтани бунт қиладиган, қоплайдиган ва машиналарга ортадиган барча механизмларнинг тўхтовсиз ишлаши та'минлансин, бу ишга жалб этилган колхозчилар сони мумкин қадар қисқартирилсин;

(ОХИРИ ИККИНЧИ БЕТДА).

Ўзбекистон КП Марказий Комитетида

Республика колхозларида пахта териш ва тайёрлашнинг қониқарсиз бораётгани тўғрисида

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА).

г) қуритиш-тозалаш цехлари ташкил этилган 95 та пахта пунктининг ҳаммасида қурилиш ва монтаж ишларини шу йилнинг 1 ноябригача туғаллаб, пахтанинг қабул қилиб олинишп уюштирилсин.

10. Тошкент, Самарқанд, Фарғона, Андижон, Наманган, Бухоро шаҳар партия комитетлари ва шаҳар ижроия комитетларининг шаҳар аҳолисини пахта йиғим-теримига жалб қилиш юзасидан қониқарсиз иш олиб бораётгани э'тироф этилсин. Шаҳар партия комитетларининг секретарьлари ва шаҳар ижроия комитетларининг раислари зиммасига белгиланган миқдордаги шаҳар аҳолисини уч кун муддат ичида пахта теришга жалб этишни та'минлаш мажбурияти юклансин.

11. Область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари зиммасига кишиларни пахта теришга чиқариш юзасидан берилган топшириқнинг ўз вақтида бажарилиши учун, кунлик норманинг ва давлатга пахта топшириш юзасидан берилган топшириқнинг бажарилиши учун МТС ва колхоз раҳбарларига нисбатан талабчанликни ошириш ҳамда пахта териш ва давлатга топшириш планларининг бажарилишини барбод қилаётган МТС, колхоз ва районларнинг раҳбарларини қаттиқ жавобгарликка тортиш мажбурияти юклансин.

Пахта териш ва топширишнинг бориши МТС ва колхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари йиғилишларида мунтазам муҳокама қилиб турилсин ва коммунистларнинг пахта теримида қандай қатнашаётганликлари ҳақидаги ҳисоботлари эшитиб турилсин.

12. Область ва район партия комитетлари, колхоз ва МТСлар бошланғич партия ташкилотлари зиммасига ушбу қарорни колхозчилар, МТС ишчилари орасида, партия комитетларининг йиғилишларида ҳамда колхоз, МТС лардаги очиқ партия йиғилишларида муҳокама қилиб чиқиш, партиявий-сиёсий ишларни кучайтириш, колхозчилар ҳамда МТС ишчилари орасида социалистик мусобақани кенг уюштириш асосида пахта териш ва давлатга топшириш юзасидан белгиланган топшириқларнинг ва олинган мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишини та'минлаш мажбурияти юклансин.

13. Республика ва область газета редакциялари ҳамда радио информация комитети зиммасига пахта йиғим-терими илғорларининг иш тажрибасини кенг ёритиш ва етиштирилган барча пахта ҳосилини териб олиш ҳамда давлатга топширишни уюштириш ишида мавжуд бўлган камчиликларни дадил танқид қилиш мажбурияти юклансин.

Оммавий-сиёсий ишлар пахта йиғим-теримида муваффақиятни та'минламоқда

Районимизнинг пахтакорлари етиштирилган мўл пахта ҳосилини нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ва давлат пахта тайёрлаш планини Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 38 йиллиги кунигача тўла бажаришга сўз берганлар. Шу кунларда барча колхоз, бригада ва звеноларда пахта йиғим-терими тез сур'атлар блан давом этмоқда.

Теримни бошлаш олдидан илғор теримчилар ва механик-ҳайдовчиларнинг район кенгаши ўтказилиб, бунда илғор теримчилар ва механик-ҳайдовчилар область кенгаши қатнашчиларининг областимизнинг барча колхозчилари, совхоз ишчилари ва МТС ходимларига қарата қабул қилган мурожаати ишлаб чиқилди. Илғор теримчилардан 520 киши мавсумда 5—10—15 минг килограммдан, механик-ҳайдовчилардан 16 киши 60 тоннадан пахта териб беришга сўз бердилар.

Район партия комитети ва колхоз бошланғич партия ташкилотлари пахта йиғим-теримининг дастлабки кунлариданоқ колхозчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш, улар ҳақида ғамхўрликни яхшилаш, социалистик мусобақани қизитиш, теримда меҳнат унумини оширишга алоҳида э'тибор бердилар.

Даставвал район партия комитетида бошланғич партия ташкилотларининг секретарьлари, агитпункт мудирлари ва агитколлектив раҳбарларининг семинари ўтказилди. Семинарда «Пахта йиғим-терими даврида оммавий-сиёсий ишларни олиб бориш ва агитколлективларнинг вазифалари ҳақида» район партия комитетининг секретари ўртоқ Раҳматиллаев доклад қилди. Шундан сўнг агитаторларнинг семинарлари ўртказилди. Семинар машғулотларида район колхозлари ва МТСларда ишлаб турган 378 агитатор қатнашди. Агитаторлар блан йиғим-терим даврида оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишларни олиб бориш йўллари кенг муҳокама қилинди.

Бу тадбир яхши натижа берди. Агитаторлар ўз олдиларида турган вазифани яхши тушуниб олдилар. Улар ўз э'тиборларини— барча ҳосилни йиғиб-териб олиш ва пахта планини Улуғ Октябрь байрамигача бажариш учун курашни қизитишга қаратдилар. Колхозчилар ўртасида КПСС XX с'езди шарафига социалистик мусобақа чинакам қизитилди. Теримда меҳнат унумдорлигини ошириш учун кураш авж олдирилди.

Каганович номли колхоз партия ташкилоти (секретари ўртоқ Бўриев) пахта йиғим-терими даврида колхозчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни яхши йўлга қўйиб, терим сур'атини ошириш учун курашни тобора қизитмоқда. Партия ташкилоти меҳнатни ташкил қилиш, колхозчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш, илғорлар қаторини кенгайтириш масалаларига катта э'тибор бермоқда. Барча бригадаларда болалар боқчаси ва яслиси, далада иссиқ овқат ташкил этилган.

Колхознинг ҳарбир бригадасига алоҳида агитатор биркитиб қўйилган. Улар теримчилар ўртасида социалистик мусобақани кучайтириш, илғор теримчиларнинг тажрибасини оммалаштириш йўли блан ҳарбир теримчининг кунлик пахта териш нормасини тўла ва ошириб бажаришини та'минлаш учун курашни қизитмоқдалар.

Айниқса Б. Эшонқулов, П. Юнусалиев, Ҳ. Султонов ўртоқлар ўзлари хизмат қилаётган бригада а'золари ўртасида сиёсий ва тарбиявий ишларни яхши йўлга қўйганлар. Улар колхозчилар блан ҳар куни суҳбат ўтказадилар. Ўз суҳбатларида йиллик пахта тайёрлаш планини колхозда биринчи бўлиб бажарган ЎзССР Олий Советининг депутати ўртоқ Зулфия Худойқулова звеносининг а'золаридан, шунингдек пахта териш ва давлатга топширишда илғорлар қаторида бораётган Султонов, Асқаров ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг илғор теримчиларидан ўрнак олиш ва уларга тенглашишга чақирадилар.

Колхоз партия ташкилоти амалга ошираётган оммавий-сиёсий ва ташкилий тадбирлар яхши натижа бермоқда. Теримчилар ўртасида кўпмингчилар ҳаракати тобора кенг қулоч ёймоқда. 100 га яқин теримчи ҳар куни бирярим ва икки нормадан пахта тераётир.

Оммавий-сиёсий ва ташкилий ишларнинг намунали йўлга қўйилиши колхозда пахта йиғим-теримини тобора тезлатиш имкониятини бермоқда. Ҳар куни йиллик планнинг 3 проценти миқдорида ва ундан ҳам ошириб пахта терилиб, давлатга топширилмоқда.

Райондаги Калинин номли ва бошқа колхоз бошланғич партия ташкилотлари ҳам колхозчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш, КПСС XX с'езди шарафига социалистик мусобақани қизитиш йўли блан пахта териш ва тайёрлашни тезлатишда яхши натижаларга эришмоқдалар.

Район колхозларида 32 дала шийпони пахта йиғим-терими даврига мослаштириб қайта жиҳозланди. Улар оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишларнинг ҳақиқий марказига айлантирилган. Ана шу дала шийпонларида 300 дан ортиқ агитаторлар иш олиб борадилар. Улар бу ерда колхозчиларга газета ва журналларнинг янги сонларини ўқиб берадилар, турли темада суҳбат ўтказадилар. Деворий газета, «Жанговар варақа»лар чиқарадилар.

Район партия комитети пахта йиғим-терими даврида колхозчилар, МТС ходимлари ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни ҳартомонлама кучайтиришнинг катта аҳамиятга эга эканини ҳисобга олиб, бу соҳадаги ишни тобора яхшиламоқда. Район партия комитети ҳузуридаги лекция бюроси ўз фаолиятини бирмунча кучайтирди. Меҳнаткашлар ўртасида кўплаб сиёсий ва оммавий темаларда докладлар, лекциялар ўтказилмоқда. Бу соҳада сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамиятнинг район бўлими ҳам яхши ёрдам кўрсатмоқда. Район партия комитетининг 1-нчи МТС зонаси бўйича секретари Алимов, район ижроия комитетининг раиси Қорахўжаев, район партия комитети агитация ва пропаганда бўлими мудирининг ўринбосари Давронов ва бошқа ўртоқлар колхозчилар ва МТС ходимлари ўртасида бирнеча марта доклад ва лекциялар ўқидилар.

Шунингдек район маданият бўлими орқали агитмашина ташкил қилиниб, у планли маршрут блан колхозларни айланиб юради. Агитмашинада кутубхона, кўчма кино бор.

Колхозчилар, МТС ходимлари ўртасида оммавий-сиёсий ишларнинг кучайтирилиши ва социалистик мусобақанинг тўғри ташкил этилиши колхозларда терим сур'атининг тобора тезлашувига, меҳнат унумдорлигининг кунсайин ошиб боришига сабаб бўлмоқда. Илғор теримчилардан Қумри Басулова, Рихси Тожибоева ўртоқлар каби ўнлаб теримчилар ҳозирнинг ўзидаёқ 6000—7000 килограммдан пахта тердилар. Механик-ҳайдовчилардан Соли Холиқов, Абдураҳмон Султонов каби ўртоқлар ҳар куни 1500 — 1600 килограммдан пахта термоқдалар.

Район партия ташкилоти меҳнаткашлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни тобора кучайтириш ва КПСС XX с'езди шарафига бошланган социалистик мусобақани қизитиш йўли блан район бўйича давлат пахта тайёрлаш планини Октябрь социалистик революцисининг 38 йиллиги кунигача бажариб, партия ва ҳукуматимизнинг қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ҳақидаги қарорларига амалий иш блан жавоб беради.

У. НИЁЗОВ,

Оҳангарон район партия комитети агитация ва пропаганда бўлимининг мудири.

Чирчиқ шаҳридаги «Электрощчит» заводи техника назорат бўлимининг мастери Молдабой Исмағуловнинг маҳсулот сифатини яхшилаш ва таннархини камайтиришга қаратилган бирнеча рационализаторлик таклифлари корхонага катта иқтисодий ёрдам бермоқда. Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми яқинда уни Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиғи блан мукофотлади. **Суратда:** ўртоқ **Исмағулов** ГЭСлар учун тайёрланган тақсимлаш ускунаси комплектини текшириб кўрмоқда.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

* **Қуйичирчиқ** районидаги «Ўзбекистон бешйиллиги» совхозида теримчиларга яхши кино хизмати кўрсатилмоқда. Теримчилар қисқа муддат ичида «Сепли тўй», «Бой ила хизматчи», «Амирликнинг емирилиши» ва бошқа кинофильмларни тамоша қилдилар. Шунингдек турли темаларда тез-тез лекциялар ҳам бўлиб турипти.

С. Ғафуров.

* * *

* **Оржоникидзе** районида 12 та кўчма дўкон колхозчи меҳнаткашларга хизмат қилмоқда. Айниқса, маданий савдо қилишда кўчма дўкон мудирларидан Р. Арслонов, У. Ўтамбоева, Р. Иброҳимов, А. Эгамбердиев ўртоқлар намунали ишламоқдалар.

Ю. Маҳмамов.

* * *

* **Чирчиқ** шаҳрида бу йил аҳолини сут маҳсулотлари блан та'минлаш анча яхшиланди. Оржоникидзе районидаги биргина Сталин номли колхоз ҳар куни шаҳарга 500 литр сут олиб бориб сотмоқда. Шунингдек бошқа колхозлар ҳам сут маҳсулотлари олиб келмоқдалар.

Т. Сихарулидзе.

* * *

* **Уртачирчиқ** районида пахта йиғим-терими мавсуми учун ташкил этилган кўчма дўконлар намунали хизмат қилмоқда. Дўкон мудирлари теримчи-харидорлар талабини э'тиборга олиб, улар заказ қилган молларни иккинчи боришларида олиб бориб савдо қилмоқдалар.

Т. Йўлдошев, М. Қосимова.

100 тонна темир-терсак тўпланди

Чирчиқ шаҳрида темир-терсак тўплашга алоҳида э'тибор берилмоқда. Бу соҳада 9-нчи мактабнинг пионер ва ўқувчилари яхши ташаббус кўрсатмоқдалар. Улар қисқа муддат ичида 10 тоннадан ортиқ темир-терсак тўпладилар.

Бу ишга «Строитель» спортчилари ҳам яхши ҳисса қўшмоқдалар.

Шаҳар комсомол комитети бошқараётган бу тадбирни Чирчиқ меҳнаткашлари қўллаб-қувватлаётганликлари натижасида, шу кунгача 100 тонна темир-терсак тўпланди. Темир-терсак йиғиш давом этмоқда.

ИЛМИЙ-ОММАБОП ТЕМАДА

Капрон нима ва у қандай тайёрланади?

Биз ҳозирги вақтда моддаларнинг бир турдан иккинчи турга айланишининг қизиқ бир даврида яшамоқдамиз. Масалан, ҳаммага номи ма'лум бўлган пластмассани олиш учун хомаш'ё сифатида ҳаво, сув ва кўмир ишлатилишига айрим кишиларни ишонтириш анча қийин. Шунингдек, қипиғдан резина, ўсимлик ёки сутнинг оқсил моддасидан сун'ий жун олинишига ҳам кўп кишилар ҳайрон бўлиши мумкин.

Ўтган асрда ғарбий европали химик олимлардан — Бертело, Жерар, Кольбелар ўз асарларида атомларнинг қандай қилиб группалаштириб молекула олинади, деган саволга химия фани жавоб бераолмайди, деб ёзган эдилар. XX аср химиклари бу муаммони муваффақият блан ҳал қилдилар. Совет химия фани атомларнинг бир-бирларига қўшилиш қонунларини яхши ўрганиб, атом ичида яшириниб ётган катта кучга эга бўлган энергиядан хўжаликни ривожлантириш, социалистик саноатимизнинг ҳамда халқимизнинг турли эҳтиёжларини қондириш мақсадида фойдаланиш йўлларини аниқламоқдалар.

Ҳозирги вақтда химия фани табиатни ўзгартириш ва коммунистик қурилишни тезлаштириш учун курашда совет кишилари қўлидаги қудратли қуролга айланди.

Табиатда асосан икки группа тўқима толалари: ўсимлик ва ҳайвон толалари мавжуд. Ўсимлик толаларига — пахта, зиғир, каноп, жут ва бошқа толалар киради. Ҳайвон толаларига — пилла ипаги блан жунлар киради.

Бу ҳар икки группага кирувчи толалар ҳам табиий толалар ҳисобланади. Булардан ташқари химиявий йўллар блан тайёрланадиган сун'ий толалар блан синтетик толалар ҳам бор. Сун'ий ипаклар (вискоза, мисаммиакли, ацетатли ва нитратли ипаклар), сун'ий жунлар, шиша толаси ва синтетик толалар сун'ий толалар ҳисобланади. Синтетик толаларга капрон, нейлон ва перлон толалари киради.

Хўш, ана шу капрон деганимиз нима ва у, қандай тайёрланади? Махсус машиналарда қуруқ тошкўмирдан фенол моддаси олинади. Фенолдан эса турли хил бўёқлар, порох ва бошқа муҳим аҳамиятга эга бўлган химёвий материаллар тайёрланади. Агар фенолни аммиак блан бириктирилса оқимтир рангли смола олинади. Бу смола капрон толасини олиш учун хомаш'ё сифатида ишлатилади. Ундан қуйидаги усул блан капрон толаси ишлаб чиқарилади:

Смола биринчи навбатда майда парчаларга бўлинади ва уни йигириш машинасининг қиздириш камерасига туширилади. Смола парчалари у ерда 275 даражагача қизитилади. Шу температурага боргач смола юмшаб, ғлицерин сингари суюқ бир ҳолга келади. Сўнгра бу суюқликни 50 атмосфера босим кучига эга бўлган совуқ ҳаво воситаси блан ингичка тешикчалар орқали махсус қутичага ўтказилади. Тешикчалардан ингичка бўлиб чиқаётган суюқ смола совуқ ҳавога тегиб шу оннинг ўзида қотиб, ип ҳолига келади ва шу ерга ўрнатилган агрегатда конус ёки цилиндр шаклидаги бобина (картон ғалтак)га ўралади. Капрон ипини бобинага ўраш тезлиги, сун'ий ипакни ўраш тезлигига қараганда 10 баробар ортиқ бўлади. Шундай усул блан олинган ипни капрон ипи деб айтилади.

Ҳали бу капрон ипи тўқимачилик саноатида тўғридан-тўғри маҳсулот ишлашга ярамайди, чунки унинг толалари тўғри жойлашмаган бўлиб буришиб туради. Ипнинг бурушқанлигини йўқотиш ва толаларини тўғрилаш учун уни ҳархил тезликда айланиб турувчи бирнеча барабанлардан ўтказилади. Натижада ипнинг узунлиги тахминан 4 баробарга ортади ва силлиқ ҳолга келади. Ипни чўзиш вақтида унинг молекулалари ип узунлиги бўйича жойлашади. Бундай қилиш ипнинг пухталигини оширишни ва унга эластик хусусият берилишини та'минлайди.

Капрон ипини оқлигича ёки истаган бўёқ бўяб ишлатиш мумкин, тайёрланган тўқимани ҳам бошқа рангга бўяш мумкин.

Капрон бошқа толалардан ўзининг ба'зи физика-механик хусусиятлари блан фарқ қилади. Капрондан ишланган маҳсулот оҳарлангач, у дазмолланмайди, чунки у ўзининг шаклини ҳечқачон йўқотмайди. Капрон ипининг яна бир яхши хусусияти шундаки, у ҳечқачон чиримайди, сувга текканда пухталигини йўқотмайди, унга куя ҳам тушмайди. Капрон ипи сун'ий вискоза ипагига қараганда 25 процентгача енгил бўлиши блан бирга ундан 2—3 ҳисса пухта бўлади. Шунинг учун ҳам капрон ипи авиация саноатида кенг қўлланилади. Ғоят пухталиги ва эластиклик даражаси юқори бўлганлиги учун самолёт ғилдиракларининг шиналари ишлаб чиқаришда ҳам у, асосий хомаш'ё сифатида ишлатилмоқда. Капрон кенг исте'молчиларга пайпоқ хомаш'ёси сифатида машҳурдир. Капрон пайпоқларини ҳозир хотин-қизларимиз зўр қониқиш блан сотиб олмоқдалар. Чунки бу хилдаги пайпоқлар табиий ипакдан ишланган пайпоққа қараганда чиройли ва улардан беш баробар ортиқроқ хизмат қилади.

Капрон ипидан тиш ювадиган ва кийим тозалайдиган шчёткалар, ба'зи химиявий суюқликларни филтирлаш учун ишлатиладиган тўқималар, кийим тикиш учун жуда ҳам пухта машина иплари тайёрлаш мумкин.

Синтетик толалар, жумладан капрон ёнмайди ва аланга ҳам бермайди, лекин ма'лум бир температурага боргач, ойна сингари эрийди.

Капрон толасини олиш методларини илмий ва практик жиҳатдан асослашда совет химиклари жуда катта ҳисса қўшдилар. Бу соҳада самарали ишлар қилган И. Л. Кнунянц, З. А. Роговин, Т. Г. Зорина ўртоқлар сингари бирнеча олимлар Сталин мукофоти лауреати унвони олдилар.

Ҳозир совет олимлари ва мутахассислари синтетик толаларнинг янги хилларини топиш ва мавжудларини ишлаб чиқариш процессларини янада соддалаштириш, уларнинг сифатини яхшилаш, таннархини камайтириш йўлида ҳормай-толмай ишламоқдалар.

Қ. ТАБИБОВ,

Тошкент тўқимачилик институтининг тўқучилик кафедрасининг ассистенти.

Кино кўрсатиш йиллик плани муддатидан илгари бажарилди

Сирдар'ё район маданият бўлими пахтакорларга намунали кино хизмати кўрсатиш мақсадида йил бошиданоқ муҳим тадбирларни амалга ошириб келмоқда. Чигит экиш ва ғўзани парвариш қилиш даврларида колхозчиларга системали равишда кинофильмлар кўрсатиб турилди. Кино хизмати кўрсатиш пахта йиғим-терими қизитиб юборилган шу кунларда айниқса яхши йўлга қўйилган.

Маданият бўлимининг кўчма киноустановкаси (киномеханик ўртоқ Панченко) колхозлар ва МТСларга график бўйича юборилмоқда. Пахтакорлар совет ва халқ демократияси мамлакатлари киностудиялари ишлаган фильмларни зўр қизиқиш блан тамоша қилмоқдалар.

Киномеханикларнинг ўз ишларига онгли муносабатда бўлишлари туфайли район бўйича кино кўрсатиш йиллик плани 27 августда 109 процент қилиб бажарилди. Ҳозир район киномеханиклари 1956 йил ҳисобига ишламоқдалар. Киномеханиклардан Олейников ва Семченко ўртоқлар ойлик планни 250 процентдан бажариб, бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

С. ХУДОЙБЕРГАНОВ.

Машинасозларнинг ижодий командировкаси

«Таштекстильмаш» заводидан Москванинг илғор саноат корхоналарига тажриба алмашиш учун кетган инженер-техник ходимлар группаси сафардан қайтиб келдилар.

Тошкентли машинасозлар «Фрезер» заводида юқори частотали ток ёрдамида ёпиштириладиган махсус қаттиқ қотишма пластинкалар блан ускуналанган тузувчи асбоблар тайёрлашнинг илғор методлари блан танишдилар. Улар «Калибр» заводида детальлар сифатини рационал метод блан текширувдан ўтказиш ҳақидаги тажрибаларини ўзаро ўртоқлашдилар ва металл қуйишнинг янгича — илғор технологиясини ўргандилар. Шунингдек улар бошқа саноат корхоналарида ҳам бўлдилар.

«Таштекстильмаш» заводининг мутахассислари Москва саноат корхоналаридан олган бой тажрибаларини ҳозир ўз корхоналарида кенг тадбиқ қилмоқдалар.

КИТОБ САВДОСИ ЯХШИЛАНМОҚДА

Тошкентдаги «Узглавкниготорг»нинг 1-нчи магазини ма'мурияти харидорларга китоб савдосини яхшилашга жиддий э'тибор бермоқда. Бу йил книготорг 1-нчи магазинида илмий-сиёсий, саноат, бадиий ва қишлоқ хўжалигига оид китоблар кўплаб сотилмоқда. Бу ерда ўтган ойларда 60 минг сўмликдан ортиқ ҳар хил адабиёт, 70 минг сўмликдан ортиқ карта сотилди ва мактабларга юборилди. Китоб савдоси ўтган йилнинг шу кунига нисбатан 15 процентга ортди.

Книжторг магазини меҳнат резервлари бошқармаси орқали областимиз шаҳар ва районларидаги қишлоқ хўжалигини механизациялаш мактаби ўқувчилари учун «Пахта терувчи СХМ-48 М машинаси», «Кўрак терувчи машина» ва «ДТ-54 трактори» каби қишлоқ хўжалигига оид 3 мингдан ортиқ китоб ҳамда брошюралар юборди.

Ҳозир книжторгда саноат, пахтачилик, чорвачилик ва фан-техникага оид ҳар хил плакатлар сотилмоқда. Китобхонлар книжторгдан кўплаб ҳар хил китоблар ва плакатлар сотиб олмоқдалар.

ТАРБИЯ ТЕМАСИДА

Оилада болаларни тарбиялашдаги қийинчиликларни бартараф қилиш тўғрисида

Болаларни тарбиялаш—жуда мураккаб ва шу блан бирга катта давлат аҳамиятига эга бўлган муҳим ишдир. Бола айни вақтда ўсаётган организм ҳам, ривожланаётган шахс ҳамдир.

Болани унинг атрофидаги бутун воқи'лик—табиат, ижтимоий муҳит, нарсалар, ҳодисалар, шу блан бирга асосан одамлар, биринчи галда унинг ота-оналари ва педагоглар тарбиялайди.

Бола ёшлик чоғида ҳарнарсага тақлид қилишни яхши кўради. 3 яшар бола онасининг уй супураётганини кўрганида, ундан супургини беришни талаб қилади ва ўзи уйни супурмоқчи бўлади. Ма'лумки, бола бу ишни қандай қилиб тўғри бажариш кераклигини билмайди, шунинг учун ҳам у супуриш ўрнига ҳаммаёқни ивирситиб юборади. Шу сабабли ба'зи оналар боланинг уй супуришини тақиқлаб қўядилар ва бу блан унинг меҳнат қилиш истагини бўғадилар. Худди шунингдек, оналар 5 яшар қизнинг ўз ўрнини билар-билмас йиғиштириб қўяётганини ёки идиш-товоқларни ювиб-артаётганини кўрадилар-у, қизчага бу ишларни бажаришга рухсат этмайдилар. Айрим оналар боланинг ишга бўлган ҳавасидан фойдаланиб, унга қўлидан келадиган меҳнатни ўргатиш ўрнига, раҳимдиллик қилиб уларни меҳнатдан қочирадилар, ёшига муносиб меҳнат малакаларини эгаллаб олишларига ёрдам бермайдилар.

Ба'зи ота-оналар эса: «Биз умримизда жуда кўп қийинчиликларни кўрганмиз, майли, бизнинг болаларимиз беташвиш бўлиб ўссин, катта бўлганда уларга ҳам иш топилиб қолар» деб ўйлайдилар. Бу—йўл қўйиб бўлмайдиган ва зарарли фикрдир. Меҳнат жамият тараққиётининг асосий шартидир. Жамият фақат меҳнат туфайли ривожланиши ва яшнаши мумкин. Бизнинг жамиятимизда фақат меҳнат блан шуғулланувчи кишиларгина шон шуҳрат қозонадилар ва жамиятнинг ҳурматига сазовор бўладилар. Шу сабабли болаларни ёшлик чоғиданоқ меҳнат севадиган қилиб тарбиялаш керак.

Меҳнат воситаси блан тарбиялаш формалари турли ёшдаги болалар учун турлича бўлиши лозим. Болалар ёшлик чоғида уларни ўзлари ўйнайдиган жойни озода тутишга, ўйинчоқ ва китоб, дафтарларни тартиб блан сақлашга ўргатиш муҳим аҳамиятга эга. Бола сал улғайгандан кейин унга уйни озода тутиш, ўринни йиғиштириб қўйиш, кийим-кечакларни тоза кийиш вазифасини топшириш мумкин. Сўнгра болаларга идиш-товоқларни ювиш, уйдаги гулларни парвариш қилиш ва уй ҳайвонларини боқиш вазифаларини юклаш керак.

Болаларни меҳнатга ўргатиш формалари жуда хилма-хил бўлиши мумкин. Агар ота-оналар болаларни меҳнат блан тарбиялашнинг аҳамиятини яхши англаб етсалар, улар ҳарқандай ҳолатда болаларнинг жисмоний имкониятлари ва ақлий ривожланишларига қараб уларга муносиб меҳнат қилишни ўргатадиган бўлиб қоладилар. Болаларга эрмак бўладиган ва ёқимли меҳнатни ўргатибгина қолмасдан, шу блан бирга пол ювиш сингари меҳнат хилларини ҳам ўргатиш керак. Бундай ишлар болаларни унчалик қизиқтирмаса ҳам, лекин болаларни ҳарқандай меҳнатга меҳр-муҳаббат ва ҳурмат блан қарайдиган қилиб тарбияламоқ учун жуда муҳимдир.

Меҳнат блан тарбиялаш боланинг жисмоний ва ақлий қобилиятларини ривожлантиради, шу блан бирга уларда ўқиш ва ҳарқандай ишдаги яхши хислатларнинг вужудга келишини та'минлайди.

Бола мактабга кирганида мустақил ўқийолмайдиган бўлиб қолса, ўқишга қизиқмаса, ота-оналар, боланинг зеҳни паст, ҳечнарсага уқуви йўқ, ўзини тутаолмайди, деб нолийдилар ва бунинг ҳақиқий сабабларини англаб етмайдилар. Ваҳоланки, ота-оналар меҳнатга ўргатмаган болаларда мана шундай салбий хислатлар пайдо бўлади. Чунки э'тибор, зеҳн ва ирода одамларда фақат меҳнат процессида ривожланади ва мустаҳкамланади.

Бундан келиб чиқадиган жуда муҳим хулоса шуки, ҳарбир совет оиласида (шу оиланинг моддий жиҳатдан қанчалик яхши та'минланган бўлишидан қат'и назар) болаларни ёшлик чоғиданоқ қўлидан келадиган ишларни бажаришга ўргатиш, меҳнатдан қочирмасдан, балки, аксинча, уларнинг рўзғор ишида ота-оналарига ёрдам бериш йўлидаги ҳарқандай истакларини қўллаб-қувватлаш керак.

Шу нарса муҳимдирки, ота-оналарнинг ўзлари ҳам меҳнатни севишда болаларга намуна бўлишлари ва ўз болаларини мана шу жуда муҳим ма'навий хислатга эга қилиб тарбияламоқ учун астойдил ва қунт блан иш олиб боришлари лозим.

Одамларга меҳр-муҳаббат коммунистик ахлоқнинг энг муҳим хислатларидан биридир. Социалистик тузум одамларнинг коллектив ҳамкорлигига асосланганидир. Оила, ҳарбир корхона, муассаса, ўқув юрти, ҳарбий қисм, қишлоқ хўжалик артели ва мактаб—мана шуларнинг ҳаркайсиси ўзига хос бир коллективдир. Ҳарбир коллектив ўз а'золарига ғамхўрлик қилади ва коллективнинг ҳарбир а'зоси ўз коллективи тўғрисида ўйлайди.

Совет педагогикасининг новатори А. С. Макаренко одамларда ёшлик чоғиданоқ коллектив алоқаларни вужудга келтириш зарурлигини тарбиялашнинг энг муҳим вазифаларидан бири, деб ҳисоблайди. Бунинг ма'носи шуки, бола ўзини оилавий коллективнинг бир бўлаги деб, сўнгра эса мактабгача бўлган муассаса коллективининг ва мактаб коллективининг бир бўлаги деб ҳис қилиши лозим.

Болани ёшлик чоғиданоқ катталарга ҳурмат ва бошқа болаларга нисбатан дўстона муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш керак. Бола ўзи блан ўйнаётган ёки ўзи блан биргаликда турли машғулотлар ўтказаётган, ўзи блан ўқиётган ёки меҳнат қилаётган болалар коллективида ўзини яхши ҳис қилади. Бола коллективнинг яхши а'зоси бўлиб етишмоғи учун уни бошқа болалар блан аҳил бўлиб яшайдиган, ўйинчоқ ва китобларини бошқа болалардан қизғанмайдиган, ўзидан кичикроқ ва кучсиз болаларни хафа қилмайдиган, ўртоқлар блан дўст бўлиб ўйнайдиган ва бошқалар хафа қилаётган болани ўз ҳимояси остига оладиган қилиб тарбиялаш зарур.

Кўпинча ота-оналар болалар ўртасида чиққан жанжалнинг сабабини текширмасдан, шу жанжалда ўз боласининг айби бор ёки йўқлигини суриштирмай унинг томонини олаберадилар. Бу қўпол хатодир. Бошқа болага нисбатан қилган ёмонлиги ота-она томонидан кечирилганлигини кўрган бола кейин ҳам ўз ўртоқларини хафа қилаберади, катта бўлиб қолгандан кейин эса, ўзи хоҳлаган нома'қулчиликларни қилишга одатланиб қолади, ҳатто безорилик йўлига кириб кетади. Ота-оналарнинг вазифаси ўз болаларини одамни ҳурматлайдиган ва социалистик жамият қоидаларига риоя этадиган, катта одамлар дам олиб турган ерда шовқин-сурон кўтармайдиган, бир-бирларига яхши муомала қиладиган, айниқса кексаларга ҳурмат блан қарайдиган, болалар ва ўртоқлари ўртасида чиққан жанжаллар ҳамда шу англашилмовчиликларнинг ҳаммасини келишув ва битишув йўли блан ҳал этадиган қилиб тарбиялашдан иборатдир.

Ота-оналар ҳам ўзларининг яхши фазилатлари блан болаларга шахсий намуна кўрсатишлари, қўни-қўшнилари блан хушмуомалада бўлишлари, гаплашган вақтларида ҳақоратли ва ножўя сўзларни ишлатмасликлари керак, чунки болалар ҳамавақт катталарга тақлид қиладилар ва уларнинг оғзидан эшитган ёмон сўзларни тез ўрганиб оладилар.

Биз болаларни тарбиялаш процессида ота-оналар олдида пайдо бўладиган ба'зи масалаларга тўхтаб ўтдик. Тарбия практикаси шуни кўрсатадики, болалар ёшлик чоғиданоқ тўғри тарбияланганида, оилада болаларни тарбиялашдаги қийинчиликларнинг ҳаммаси осонлик блан бартараф қилинади.

Энг кичкина болага буюриш йўли блан та'сир ўтказиш мумкин, каттароқ ёшдаги болага эса ишонтириш йўли блан та'сир ўтказиш зарур. Ишонтириш йўли блан та'сир ўтказиб бўлмаса, у вақтда мажбур этиш ва ҳатто жазолаш ҳам ёрдам беради. Лекин жазолашни болага жисмоний зўрлик қилишдан иборат деб тушунмаслик керак. Бола ўз хулқини тузатмаса, уни совғадан ёки ва'да қилинган бирор ўйин-кулгидан маҳрум қилиб қўйиш мумкин. Лекин ота-оналарнинг ва катта ёшдаги бошқа тарбиячиларнинг, дастлаб педагогларнинг ижобий намунаси болага ҳарқандай ақл ўргатиш ва насиҳатгўйлик қилишдан кўра кучлироқ та'сир ўтказади. Боланинг хулқини яхшиламоқ ёки унинг мактабда дарслардан улгуришини оширмоқ учун қандай чоралар кўриш зарурлиги тўғрисида ота-оналар мактабгача тарбия муассасаларининг тарбиячилари ва ўқитувчилар блан тез-тез суҳбатлашиб туришлари лозим.

Оиланинг ўзида соғлом ма'навий вазият вужудга келтириш тўғри тарбиялашнинг энг муҳим шартидир. Агар бола бутун жамиятнинг умумий ҳаёти ва умумий манфаатлари блан яшаётган ватанпарварлар оиласида тарбиянса, агар у ўз ота-оналарининг халқ учун ишлаётган, ўз маданий савиясини ошираётган одамларга инсоф ва сезгирлик блан қарайдиган соф виждонли меҳнаткашлар эканлигини кунсайин кўриб турса, бундай бола жамиятимиз учун керакли хислатларни ўзида ҳосил қилишга интилади ва шунга ҳардоим ҳаракат қилади.

Усмон НИЁЗОВ,

Тошкент шаҳар, Сталин районидаги 82-нчи ўрта мактаб ўқитувчиси.

Пахтакор ўртоқлар, октябрь байрамигача областимиз бўйича йиллик планнинг камида 85 проценти миқдорида пахта топширишга эришайлик!

Молотов номли колхоз а'золарининг муваффақияти

Суратда: Октябрь районидаги Молотов номли колхознинг илғор кишилари: (1-нчи қаторда чапдан ўнга) **Х. Дуйсибоева, Б. Холиқов** (теримчилар) **З. Жаббаров** (механик-ҳайдовчи) **Б. Болтабоева** (теримчи), (Иккинчи қаторда,) **М. Ҳошимов** (механик-ҳайдовчи), **У. Дониёрова** (теримчи), **Ж. Раимбеков** (бригада бошлиғи).

План камида 130 процентга етказиб бажарилади

Молотов номли колхоз шу йил февраль ойида ташкил этилган янги колхоз. Бу йил биз 310 гектар ерга чигит экишни планлаштириб, ҳар гектар ердан давлатга 20 центнердан пахта топшириш тўғрисида шартнома туздик. Колхозимиз а'золари республикамиз колхозчи деҳқонлари ва совхоз ишчиларининг пахтачиликни тобора ривожлантириш юзасидан олиб бораётган традицион социалистик мусобақасига қўшилиб, ҳар гектар ердан 25 центнердан пахта етиштириш мажбуриятини олдилар.

Правление коммунист ва комсомолларнинг етакчилиги ва ёрдамига суянгани ҳолда ўз олдига мавжуд кучлардан тўла фойдаланиш, шу блан, бирга, пахтачиликдаги барча ишларни кенг миқ'ёсда механизациялаштириш вазифасини қўйди. Аммо пахта етиштиришнинг эски усули дала ишларини кенг равишда механизациялаштириш талабларига унча жавоб бермас, қўл блан қилинадиган меҳнатни кўп талаб этар эди. Шунинг учун ўтган йил пахтачилик юзасидан Тошкентда бўлиб ўтган кенгаш қатнашчиларининг Мурожаатига амал қилиб, чигит экиш, ғўзани парвариш қилишда янги, прогрессив усулларни дадиллик блан қўлладик. Жумладан, 310 гектар ерга чигит квадрат-уялаб экилди.

Чигит экиш барвақт тугалланди. Броқ, шундан кейин қорасовуқ ва ёғингарчиликлар бўлиб ўтди. Натижада унаётган чигитларни совуқ урди, унмаган чигитлар эса заҳлаб чирийбошлади. Бу ҳол фурсатни қўлдан бермасликни, чигитни тезда қайта экиб олишни талаб этди. Колхоз а'золари механизаторларнинг актив ёрдами блан қайта чигит экишни қисқа муддатда тугаллаб, чигитни тез ва тўла-тўкис ундириб олишга эришдилар. Ягана ўз вақтида ўтказилиб, ғўза дастлабки даврда қунт блан парвариш қилинди. Натижада ҳар гектар ерда белгиланган миқдорда ўсимлик бўлиши та'мин этилди.

Ғўза парвариши давридаги иш бир-бирига тўғри боғлаб олиб борилди. Ўсимлик ўзининг ҳолати ва ернинг тобига қараб суғорилди ва ўғитланди.

Машина блан пахта териш пайти. олдинги қаторда (чапдан) колхоз агрономи **М. Бадиров**, бригада механиги **Ли Му хан**

В. Салов фотоси.

Колхоз правлениеси йиғим-теримни тезда ўтказиб, давлат планини муддатидан олдин бажариш учун бутун кучни сафарбар этиш блан бирга, 8 машинада пахта теришни планлаштирди. Чунки, агар пахтани қўл блан терсак, барча теримчиларимиз мавсум топшириғини адо этганларида ҳам йиғим-теримни тугаллаш учун камида 75 кун талаб этилар эди. Пахтанинг эрта етилганлигини э'тиборга олсак, орада кўп пахтанинг нобуд бўлиши ҳам мумкин эди. Шунинг учун биз машина теримига алоҳида э'тибор бериб, бу ишга зўр ҳозирлик кўрдик.

Октябрьнинг дастлабки кунларида пахтанинг очилиши жуда тезлашиб кетди. Буни териб олиш учун куч ҳам, машина ҳам етишмай қолди. Район ташкилотлари бизнинг талабимизни қондириб, қўшни Хрушчев номли, Маленков номли, «Сталинчи» колхозларидан яна 8 агрегат олиб бердилар. Шундай қилиб, айрим кунлари ҳатто 16 лаб машина пахта териб, давлатга планнинг 4—5 проценти миқдорида пахта топшириб турдик. Биз ҳозиргача давлатга 640 тонна пахта етказиб бериб йиллик планни 103 процент бажардик. 200 дан кўпроқ теримчи ҳозиргача 380 тонна пахта терган бўлса, ўртача 10—11 машина блан 260 тонна пахта тердик. Бу усталик блан фойдаланилганда машиналарнинг пахта йиғим-теримида ҳам реал куч эканлигини кўрсатади.

Колхозимиз а'золари биринчи йилдаёқ хўжаликни бирмунча мустаҳкамлашга эришдилар. Бу ютуқни биз янги агротехникани қўлланиш ва техникадан кенг фойдаланиш туфайли қўлга киритдик.

Бу ерда, Ўрта Осиё машина синаш станциясининг (директори ўртоқ Шмелев) ёрдамини алоҳида кўрсатиб ўтиш керак. Бу станция ходимлари чигитни янги усулда экиш, ғўза қатор ораларини иккитомонлама ишлаш ва бошқаларда доим биз блан бўлиб, амалий ёрдам кўрсатдилар.

Биз кузги тадбирларни ҳам сифатли қилиб амалга ошириб 1956 йилда мамлакатга янада кўпроқ пахта бериш учун курашамиз.

Р. ҚАЛЖОНОВ,

Октябрь районидаги Молотов номли колхознинг раиси.

Илғор методлар асосида

Октябрь районидаги Молотов номли колхоз бу йил ташкил этилган янги рўзғор. Колхоз а'золари областьда биринчи бўлиб, 15 октябрьда — муддатдан анча илгари йиллик пахта тайёрлаш давлат планини ошириб бажардилар. Шонли коммунистик партиямиз XX с'езди шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилган колхоз а'золари ҳар гектар ердан яна 6 центнердан пахта топшириб, планни камида 130 процент қилиб бажаришга, йиғим-теримни Улуғ Октябрь Социалистик революцияси 38 йиллиги кунигача тугаллашга қарор қилдилар.

Колхозда мўл ҳосил етиштирилди, кўсаклар эрта ва тез очилди. Ана шу факторнинг ўзи колхоз а'золарининг катта ютуққа эришувларига асос бўлди. Броқ мўл ҳосил етиштириш ва уни эрта пишириб олиш учун анча иш қилинган эди.

Жумладан, колхозда киши бошига 2,5 гектардан кўпроқ ер тўғри келса, пахтага ажратилган ҳарбир киши қарийб икки гектардан ерда ғўза ўстириши лозим бўлди. Ана шу фактнинг ўзи ишлабчиқаришни қай хилда ташкил этиш йўлини белгилаб берди.

Колхозда дастлаб мавжуд кучдан тўла фойдаланишга зўр э'тибор берилди. Бунинг учун кучлар жой-жойига тўғри қўйилди, меҳнат пухта уюштирилди. Сиёсий-тарбиявий ишлар кучайтирилиб, пахтанинг халқ хўжалигимизда нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини тушунтирилиб, колхозчиларда меҳнатга онгли муносабат туйғуси кучайтирилди. Натижада ишга яроқли 230 кишидан 224 киши йиллик меҳнат минимумини ортиғи блан бажарди. Демак кўп меҳнат қилинди, ишнинг сифати оширилди, бунинг эвазига мўл ҳосил етиштирилди.

Ишнинг ҳажми катта, фақат қўл кучи блан бажариш қийин эди. Шунинг учун техникадан одатдагидан анча кенг фойдаланиш зарур бўлиб қолди. Аммо пахтачиликда қўлланиб келинган эски усулда механизациядан кенг фойдаланиш доираси анча тор эди. Бу ҳол кейинги йилларда илғор пахтакор хўжаликларда қўлланилиб, синалиб, ижобий натижалари блан ўз афзаллигини кўрсатган прогрессив усулга дадиллик блан ўтишни талаб этди. Колхозда бутун майдонларга чигит квадрат-уялаб ва торқаторлаб экилди. Натижада ғўза қаторораларини етарли даражада кўндалангига ва узунасига культивация қилиш мумкин бўлди. Ўғитлаш, эгат ва ўқариқ очиш кейиндан уни кўмиш ишлари машиналаштирилди. Зараркунандаларга қарши кураш, ғўзани барги орқали ўғитлаш ишлари ҳам машиналар ёрдами блан бажарилди. Бу эса ҳарбир тадбирни агротехника жиҳатидан қулай муддатларда сифатли қилиб ўтказиш, кўсакларни эрта етилтиришга имкон берди.

Колхоз ерининг тупроғи жуда хилма-хил. Бу агротехника комплексини белгилашда фақат ҳарбир даврнинг эмас, балки ҳарбир ернинг ҳусусиятини ҳисобга олишни талаб этади. Масалан, бирхил ерларда ғўза ҳатто 5 марта суғорилган бўлса, бирхил ерларда фақат бир марта суғорилган. Бунинг сабаби шуки, колхознинг барча майдонларида сизот сувлари юза туради. Шу блан бирга ба'зи ерларда шағал қатлами юза, ҳатто ер бетига чиқиб турса, ба'зи ерда бирнеча метр пастда туради. Колхоз, раҳбарлари, агрономлар, бригада бошлиқлари бу шароитни усталик блан ҳисобга олганлар.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ишлабчиқариш бригадаларига ташкилий ва агротехник раҳбарликни тўғри олиб бориб, уларни деярли бирхилда яхши мустаҳкамлашга эришган. Колхоз пахта тайёрлаш планининг айрим бригадалар ҳисобига эмас, балки ҳамма бригадалар ҳисобига бажарди. «Қолоқ» бўлиб қолган битта 1-нчи бригада ҳам 15 октябрь куни йиллик планнинг 96 проценти миқдорида пахта топширган эди. Бригада далаларида ҳали пахта кўп, мажбурият шубҳасиз оширилиб бажарилади.

Колхозда пахта йиғим-терими ғоят уюшқоқлик блан бошланди. Буни планнинг муддатидан олдин бажарилиши яққол кўрсатаётир. Бунда ҳам механизация ҳал этувчи роль ўйнади. Масалан, колхозда сентябрьда 46,1 процент пахта тайёрланган бўлса, октябрьнинг 15 кунида 53,9 процент пахта тайёрланди. Бунинг 200 тоннадан кўпроғи машиналар блан терилди. Шунинг учун октябрьнинг ҳаркунида сентябрьдаги 1,5 ўрнига 3,6 процентдан пахта топширилиб турилди ва бу сур'ат бундан кейин ҳам бўшаштирилмайди чунки, ҳали далада пахта кўп, терим қизғин давом этаётир.

Колхозда ишлабчиқаришнинг намунали бориши процессида илғор кишилар ҳам етишаётир. Чигит экишда, ғўза парваришида маҳорат блан ишлаган колхозчилардан Р. Атанчаева, У. Дониёрова, Ж. Абувова ва бошқа кўпгина илғорлар кунига 180—200 килограммдан пахта тераётирлар. И. Жабборов, М. Ҳошимов, Г. Глушченко ўртоқлар каби уста механизаторлар ўз агрегатлари блан кунига 2,5—2,7 тоннадан пахта териб бермоқдалар. Ж. Раимбеков, Д. Бўрошев ўртоқлар бошлиқ бригада а'золари пахта тайёрлаш планини 150 процент қилиб бажариш учун курашаётирлар.

Мўл ҳосил катта даромад келтираётир. Смета бўйича колхоз бу йил пахтадан 1 миллион 656 минг сўм даромад қилиши керак. Лекин ҳозир бу мўлжал ҳақиқий аҳволдан анча қолиб кетади. Колхоз яна камида ярим миллион сўм даромад қилади, меҳнат кунларига 6 сўм эмас, 10 сўмдан кўпроқ пул тақсимланади.

Молотов номли колхоз биринчи йилдаёқ ўзининг катта переспективага эга эканлигини кўрсатди. Броқ у ҳали янги рўзғор, унга ёрдам бериш керак. Колхозда 40 уй қурилиши планлаштирилган бўлиб, шундан атиги 17 таси тикланиб, 10 таси битказилган. Қолганлари шундайлигича турипти, 23 уйни қуриш эса ҳали бошланмаган. Бунга Область колхоз қурилиши бўлими айбдор. Обалсть колхоз қурилиши бўлими ишни тезлаштириши керак.

Колхозда қурилаётган сигирхона усти ёпилмай турипти. Чунки қурилиш материаллари йўқ. Шунингдек колхозга юк автомашиналари керак. Район ташкилотлари бу масалаларни ҳал этишда колхозга ёрдам беришлари лозим.

А. БОБОЖОНОВ.

Биринчи „Далварзин" совхози нега кейинда қолаётир?

Бекобод районидаги 1-нчи «Далварзин» совхози давлат пахта тайёрлаш планини энди 39 процент бажариб, кўпгина совхозлардан кейинда қолиб келмоқда. Шу кунларда совхозда кунига 0,6 — 0,7 процент пахта тайёрланмоқда, холос. Пахта териш ва уни давлатга топшириш сур'ати кундан-кунга пасаймоқда.

Бунинг сабаб шуки, совхоз раҳбарлари пахта теримига бутун куч ва моддий-техника воситаларини сафарбар этмаганлар, меҳнатни уюштириш, уни ҳисобга олиш ва ҳақ тўлаш ишларида бирталай тартибсизликларга йўл қўяётирлар. Масалан, 4-нчи бўлим бухгалтериясидаги хужжатларга қараганда теримчилардан Ислом Абдусатторовга 24 сентябрьда 104 килограмм пахта тергани учун 54 сўм 17 тийин тўлаш ўрнига 47 сўм 42 тийин, Акбар Эргашевга 43 сўм 21 тийин ўрнига 37 сўм 71 тийин, тўлангани ма'лум бўлди. Умуман бу бўлимда теримчиларга ҳақ тўлашда шу хилдаги хатоликларга йўл қўйилмоқда.

Бундай хато совхознинг ўртоқ Тожибоев бошлиқ 5-нчи бўлимида ҳам содир бўлмоқда. Масалан, ўртоқ Воҳидова бошлиқ бригадада теримчи ўртоқ Рамазонова 10 кунликда 465 сўм 21 тийин ишлагани ҳолда, унга 377 сўм 28 тийин пул тўланиб, қонунсиз равишда 87 сўм 87 тийин тутиб қолинган.

Совхоз директори Хомич, партия ташкилотининг секретари Ноила Фаизова ўртоқлар териминнг секин бораётганлигига турли сабабларни кўндаланг қилиб кўрсатмоқдалар. Лекин улар мавжуд кучни тўла сафарбар этиш, меҳнатни тўғри ташкил этиш, меҳнат унумини ошириш тўғрисида кам ўйламоқдалар, теримчиларни рағбатлантиришга, ҳақ тўлаш ишига мас'улиятсизлик блан қараб келмоқдалар. Масалан, совхозда 1898 киши йиғим-теримга ажратилган. Лекин шундан фақат 1329 киши бевосита пахта териб, қолган кишилар ёрдамчи ишларда, (хирмонларда банд). Айрим бўлимларда аҳвол бундан ҳам ёмон. Совхоз директорининг айтишига қараганда йиғим-теримга ажратилган кишиларнинг фақат 15 — 16 проценти ёрдамчи ишларда бўлиши лозим. Ҳолбуки, 3-нчи бўлимда 34 процент, 5-нчи бўлимда 37 процент хирмон атрофидаги «ишларда» юрипти. Биринчи бўлимда 195 киши пахта териши керак бўлгани ҳолда, шу кунларда четдан тортилган 111 киши блан жам'и 171 киши пахта тераётир. Четдан тортилган теримчиларга ишониб, ўз ишчиларини пахта теришга сафарбар қилмаслик каби ярамас аҳвол совхознинг 2-нчи бўлимида ҳам юз бермоқда.

Меҳнат унуми жуда паст. Ҳарбир теримчининг терган пахтаси ўртача 58 килограммдан ошмайди. Бунинг сабаби шуки, теримчилардан қарийб 700 киши кунлик нормани бажармайди.

Совхозда пахта теримига бутун кучни сафарбар қилиш ўрнига, теримчиларни ишдан бездириш каби ярамас фактлар ҳам содир бўлмоқда. Масалан, 2-нчи бўлимнинг Бойқузиев ва Бобоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларига қариялар ёрдамга чиққан. Уларнинг бу ташаббусини табриклаш, қўллаб-қувватлаш керак эди. Лекин раҳбарлар қарияларни «сизлар пахтани кам терасизлар, ўртача меҳнат унуми пасайиб кетади» деган бема'ни гап блан уларни қайтариб юборганлар.

Совхознинг айрим бўлимларида ҳақ тўлашдаги сингари меҳнатни ҳисобга олишда ҳам хатога йўл қўйилмоқда. 2-нчи бўлимнинг ўртоқ Мажидов бошлиқ бригада табельчиси Ортиқов ўз ишига айниқса мас'улиятсизлик блан қарамоқда. Мирзаев деган киши ишга чиқмагани ҳолда табельчи, Мирзаев «70 килограмм пахта терди» деб ёзиб қўйган. У, ўзининг оила а'золари теримга чиқмаслиги устига совхоз теримчиларидан айрим кишиларни ўз томорқасида ишлатиб юрган.

Бу бригадада пахта нобудгарчилигига ҳам йўл қўйилмоқда. Кўпгина ғўза орасида сигирлар кезиб юради. Яқинда 40 та қўй ғўзага қўйиб юборилган. Лекин бригада ва бўлим раҳбарлари бунга қарши бирор чора кўрмаганлар. 5-нчи бўлимнинг Оқилов, Маллабоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ҳам пахталар нобуд қилинмоқда. Йўлларда, ўқариқларда, шудгор ораларида чочилиб ётган пахталар териб олинмай, тупроққа беланиб ётипти.

Совхозда Мамат Сафаров, Маҳмуд Сотиболдиев, Омон Ўсаров ўртоқлар бошлиқ илғор бригадалар ҳам бор. Буларда Ҳабиба Тўхтаева, Муҳаббат Йўлдошева сингари чевар теримчилар ишлайди. Броқ буларнинг тажрибалари кенг пропаганда қилинмаётир.

Теримчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишлар, социалистик мусобақа қизитилмаган. 3-нчи бўлимда ўқитувчилардан бирнеча агитаторлар бор. Лекин улар ҳозир ҳечқандай иш олиб бормайдилар. «Ўқитувчилар банд» деган баҳона блан уларнинг ўрнига бирнеча ўқувчиларни агитатор қилиб рўйхатга олинган. Бундай аҳвол бошқа бригадаларда ҳам бор.

Биринчи «Далварзин» совхозининг қолоқликка олиб келаётган бу ўзибўларчилик, уюшқоқсизлик, меҳнатга тўғри ҳақ тўланмаслик ва меҳнатни тўғри ҳисобга олмаслик ҳолларига ҳотима бериш керак. Акс ҳолда пахта йиғим-териминнинг кўпга чўзилиб кетиши мумкин.

Б. ХАЛИЛОВ.

«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Сур'атга-сур'ат қўшайлик

Деҳқон жўжани кузда санайди. Жўжа саналаётган шу кунларда ҳисобга кирмай қолиш. ёки юз рақамига илашмай қолиш уста деҳқон ша'нига тўғри келмайди. Елкадаги юкнинг вазмин эканлиги ҳаммага аён. Аммо ана шу юк бутун оғирлиги блан деҳқонлар елкасини эзиб қўймаслиги учун партия, ҳукумат пахтакорларимизга техника ёрдамини юбормоқда. Ўз ишининг кўзини билган, елкасидаги юкни енгиллаштириш учун курашаётган колхозчи деҳқонлар машинага кенг йўл очиб берди. Бўкадаги Каганович номли, Октябрь районидаги Киров номли колхозларда елкадаги юкнинг ярмидан кўпроғини машина кўтармоқдаки, пахтакорлар бунинг учун ғоят миннатдорлар!

Колхозлар сводкаси босилган газеталар қўлдан-қўлга ўтмоқда. Янгийўллилар сводкада ўз колхозларини кўрар-кўрмас Ўртасаройдаги колхозларни қидириб қоладилар. Ўз шериклари, мусобақадошларининг зўр бераётганини, бирин-кетин илғор ҳисобланган Орджоникидзе район колхозларини ҳам қувиб ўтаётганларини кўриб янгийўллилар ўртасаройлиларга қойил қоладилар. Улар ҳозирча ўзлари қойил қилолмаётганликлари учун мусобақадошларига қойил қолиб тураверадилар. Янгийўллилар сентябрь ойида октябрьга бориб ҳамма районни қувиб ўтамиз, деб айтган эдилар. Мана, октябрьнинг биринчи ярми ҳам тугади. Терим бошлангандан бери бирярим ой давомида Янгийўл райони бирор кун ҳам **2 процентга етказиб** пахта топширгани йўқ. Янгийўл район раҳбарлари қарийб ҳар куни **2 процентдан ошириб** пахта топшираётган Ўртасарой районини сводкада, кўриб «аҳ, молодец...», демоқдалар, холос.

Йиғим-терим бошланган дастлабки кунлардан бошлаб бирин-сирин бирқанча районларни қувиб ўтган ва 3-нчи ўринга чиқиб олган Орджоникидзе райони кечаги сводкада тўртинчи ўринда кўриниб қолди. Орқага чекиниш илғорларга хос эмас-ку?!

Районнинг чекинишига колхоз, колхознинг орқага кетишига бригада сабабчи бўлади. Далада, бригадаларда ишни пухта уюштириш, кишиларнинг яхши ишлашига эришиш керак. Орджоникидзе районидаги қабул пунктларига тушдан кейингина пахта келабошлайди. Хирмонларда уймалашиб юрган кишилар гап блан бўлиб, ёйиглиқ пахтани тез-тез ағдариб, қуритишни унутиб қўймоқдалар. Айрим колхозлардаги хирмонларда 7—8 киши борки, улар ҳангамани чортанг қилиб, бултурги ютуғи учун Виставкага борганлигини сўзлаб вақт ўтказаётганлиги сабабли келгуси йилда Виставкадан қолишини сезмаётир.

Катта ишга ҳарким ҳархил хисса қўшади. Янгийўлдаги Ленин номли колхоз районнинг полвон тарозисида юк қўйилган паллани босиб турипти. Шу колхоз блан беллашаоладиган «Коммунизм», Ворошилов номли, юқори зонадаги колхозлар тарози шайинини кўпроқ ўйнатмоқдалар. Улар процентни айрим кунларда бирдан сал оширсалар, эртасига шунга ҳам етказаолмаётирлар.

Елкасида областьнинг тўртдан бир қисм пахтаси турган Боёвут ҳамда Бекобод районлари саратонда эриган сар'ёғдек пастга қараб кетдилар. Яна бирорта қолоқ район йўқки, Боёвут ва бекободлилар ўша район орқасига ўтиб олсалар!

Салкам 3 минг гектар пахта майдонига эга бўлган Дзержинский номли колхоз Бекободнинг таянчи! Аммо бу колхоз пахтакорлари ўз шуҳратлари, номларига ярашa ишламаётирлар, районга таянч бўлаолмаётирлар. Колхоз 6 октябрьдаги сводкада 195-нчи ўринда эди. Олға қараб юриш ўрнига, кўпроқ орқага қаралгани учун 11 октябрьдаги сводкада 205-нчи ўринга тушиб қолипти!

Колхоз раиси, уста пахтакор, ишбилармаи ташкилотчи Абдуқодир Шукуралиев ўтган йили план тўлмаганлиги, ҳосил кам бўлиб қолганлигини августда ғўзалар сув ичмаганлиги блан оқламоқчи бўлган эди. Тўғри, ўтган йили кўп колхозларда шундай аҳвол юз берган эди, аммо бу йил ариқларда, каналларда ҳозир ҳам сув тўлиб оқмоқда. Ғўзалар истаганича сув ичди. Энди ўртоқ Шукуралиев сур'атнинг пастлигига нимани сабаб қилиб кўрсатаркин? Эҳтимол у: «Ғўза ёш бўлиб қолди» демоқчидир. Майли, унинг сўзини бўлмаймиз. Аҳир Октябрь районидаги Каганович номли колхоз ҳам, Янгийўлдаги Ленин номли колхоз ҳам, борингки, областимиздаги қарийб барча колхозларда чигит қайта-қайта экилди, броқ илғор колхозлар «ғўзамиз ёш», деяётгани йўқ-ку?! Икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Турсунқулов раҳбарлик қилаётган Каганович номли колхоз сўнгги беш кунда салкам 10 процент пахта топширди. Юкнинг оғирлигига келганда Каганович номли колхоз Дзержинский номли колхозга қараганда анча устун туради.

«Боёвут» ва «Далварзин» группасидаги совхозлар топшираётган пахта областьнинг полвон тарозисида яхши босмаётир.

Кунлар тобора қисқариб, совиб бормоқда. Эртаги бўладиган ёғин-чочинда: «аттанг», демаслик учун, бугун ҳозирлик кўриш керак. Қуёш иссиғи елкани бироз қиздираётган шу кунларда қайсибир колхозга бориб раисдан: «сушилка тайёрми?», деб сўрасангиз, у:

— Пахта ерда қолармиди, оғайни, бир амаллаб топширишнинг эпини қилармиз,—деб дудмол жавоб беради.

Куздаги сусткашлик ёздаги меҳнат туфайли етиширилган ҳосилнинг бир қисмини зойи кетказишини унутмаслик керак.

Ҳали умумий процент 50 дан ошгани йўқ. Баҳор ва ёз кунларида тер тўкиб қилинган меҳнатимизнинг 50 процентдан ортиқроқ меваси ҳали далада, ғўза тупларида турипти. Бу ҳосилни давлат омборларига етказиб бериш учун юз минглаб қўллар, минглаб машиналар керак. Планни юз қилиб, юзимиз ёруғ бўлиши учун ҳарбир киши далага отланиши, давлат ва халқимиз учун энг қимматли бойлик бўлган пахтани тезроқ йиғиштириб олишга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиши зарур. Партиямизнинг шонли XX с'езди шарафига пахта ғарамларини тобора баланд кўтарайлик!

Шу ғанимат кунларда сур'атга-сур'ат қўшайлик!

С. МАҲКАМОВ

Кекса пахтакор звеносида

Файзи Жўраева меҳнатсеварлиги блан бирга, барча колхозчиларнинг ҳурматига сазовор бўлаётган аёл. У, 75 ёшга кирди. Аммо жуда тетик ва ёшлардек ғайратли.

Ўртоқ Жўраева Мирзачўл районидаги Сталин номли колхозда кўп йиллардан бери звено бошлиғи бўлиб ишлайди, унинг звеноси ҳар йили пахтадан мўл ҳосил етиштириб келмоқда. Звено ўтган йили ҳар гектар ердан 45 центнердан ҳосил топширган бўлса, бу йил гектаридан 50 центнердан ҳосил олиш учун курашмоқда.

Жўраева звенога раҳбарлик қилиш блан бирга, йиғим-теримда ҳам актив иштирок этмоқда. У, ҳозиргача хирмонга 4000 килограммдан ошириб пахта топширди. Колхозда Файзихола сингари кекса пахтакорлар кўп.

Шу сингари 85 ёшли Раҳматиллабобо Ибодиллаев кунига 75 — 90 килограммга етказиб пахта тераётир. Кекса пахтакорлардан Т. Аҳмедова, Ш. Ҳайдарова, Б. Ҳожиматова, М. Саитмаметова каби ўртоқлар ҳам пахта йиғим-теримида ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиб, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

Х. САГИЗОВ.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1955 ЙИЛ 18 ОКТЯБРЬГАЧА БЎЛГАН МА'ЛУМОТ

(процент ҳисобида)

Районларнинг номи	бир кунда	мавсум бошидан	Районларнинг номи	бир кунда	мавсум бошидан
Оҳангарон	1.00	71,80	Оққўрғон	1,34	58,02
Ўртасарой	1,69	71,04	Янгийўл	1,37	57,99
Пискент	1,38	69,53	Гулистон	1,34	56,24
Оржоникидзе	1,57	68,31	Ўртачирчиқ	1,16	55,55
Юқоричирчиқ	1,52	65,24	Чиноз	1,13	53,82
Мирзачўл	1,51	63,29	Калинин	1,27	53,39
Октябрь	1,34	61,84	Қуйичирчиқ	1,44	49,00
Сирдар'ё	1,75	61,73	Ховос	0,18	45,81
Верхне-волинск	1,62	60,11	Бекобод	1,03	45,32
Бўка	1,52	59,84	Боёвут	0,79	40,92

ОБЛАСТЬ СОВХОЗЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1955 ЙИЛ 18 ОКТЯБРЬГАЧА БЎЛГАН МА'ЛУМОТ

(процент ҳисобида)

Совхозларнинг номи	бир кунда	мавсум бошидан	Совхозларнинг номи	бир кунда	мавсум бошидан
4-нчи Вревский	0,78	71,93	3-нчи «Далварзин»	1,28	45,33
«Малик»	1,66	63,40	1-нчи «Далварзин»	1,11	42,62
16-нчи совхоз	1,63	57,91	3-нчи Вревский	1,03	41,67
17-нчи совхоз	1,49	51,16	2-нчи «Боёвут»	0,60	37,09
«ЎзССР бешйиллиги»	1,44	49,00	3-нчи «Боёвут»	0,87	36,56
2-нчи «Далварзин»	1,12	47,28	4-нчи «Боёвут»	0,10	36,00
1-нчи «Боёвут»	1,45	46,15	Кўкорол	0,61	26,69
			10-нчи совхоз	—	17,27

СОВЕТ-АВСТРИЯ САВДО МУНОСАБАТЛАРИГА ДОИР

Ма'лумки, шу йил апрель ойида СССР Ҳукумат делегацияси блан Австрия Республикасининг Ҳукумат делегацияси ўртасида Москвада бўлиб ўтган музокаралар вақтида Совет Иттифоқи блан Австрия Республикаси ўртасида савдо ҳамда кемалар қатнови тўғрисида Шартнома тузиш ва товар обороти ҳамда тўловлар ҳақида Битим тузиш тўғрисида келишилган эди.

Ана шу келишувга мувофиқ, кейинги вақтда ҳар иккала мамлакатнинг ҳукуматлари ўртасида савдо музокаралари олиб борилди. Бу музокаралар дўстлик ва ўзаро ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди ҳамда ҳар иккала томоннинг ўзаро фойдали савдо муносабатлари ўрнатишни истаётганлигини кўрсатди. Муваффақиятли тамом бўлган музокаралар натижасида 17 октябрьда Венада Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи блан Австрия Республикаси ўртасида савдо ва кемалар қатнови тўғрисида Шартнома, товар обороти тўғрисида Битим ва тўловлар тўғрисида Битим имзоланди.

Савдо ва кемалар қатнови тўғрисидаги Шартнома иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий муносабатларнинг умумий принципларини белгилайди, жумладан, ҳар иккала томоннинг савдо ва кемалар қатнови соҳасида бир-бирига миллат учун энг қулай бўлган режимни яратиб беришини, иккала мамлакат ўртасида ҳар иккала томон учун фойдали бўлган шартларда саноат, қишлоқ хўжалиги ва транспорт соҳасида тажриба блан олмашиб туришга ёрдам беришни кўзда тутади.

Товар обороти тўғрисидаги Битим ва тўловлар тўғрисидаги Битим СССР блан Австрия ўртасидаги савдо операцияларини ва ҳисоб-китобни амалга ошириш тартибини белгилаб беради.

Шартнома ва Битимлар 5 йил муддатга тузилди.

Шу блан бирга, товар обороти тўғрисидаги Битим кучга кирганидан кейинги, биринчи ўникки ой мобайнида бир-бирига етказиб бериладиган товарларнинг рўйхати белгиланди. Бу рўйхатга биноан, ҳар қайси томондан етказиб бериладиган товарлар тахминан 100 миллион сўмни ташкил этади.

Австрия ўша давр мобайнида Совет Иттифоқига энергетика ускуналари ва электротехника ускуналари, тепловозлар, дар'ёда қатнайдиган буксирлар, ёғочсозлик ва темирчилик-пресс ускуналари, металл қирқадиган станоклар, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати учун ускуналар, кабель, фанера ва бошқа товарлар етказиб беради.

Совет Иттифоқи Австрияга дон, тошкўмир, асбест, апатит-концентрат, пахта, нефть қувурлари, ферросплавлар, ҳархил саноат ускуналари, автомобильлар, мўйна ва бошқа товарлар етказиб беради.

Савдо ва кемалар қатнови тўғрисидаги Шартномани, товар обороти тўғрисидаги Битимни ва тўловлар ҳақидаги Битимни совет томонидан Ташқи савдо министри И. Г. Кабанов, Австрия томонидан Ташқи ишлар министри Л. Фигль имзоладилар.

Имзоланган Шартнома ва Битимлар СССР блан Австрия Республикаси ўртасидаги иқтисодий муносабатларни ҳамда дўстлик муносабатларини янада ривожлантиришга ёрдам беради.

ЖАҲОН ҚАСАБА СОЮЗЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ИЖРОИЯ БЮРОСИНИНГ ДЕКЛАРАЦИЯСИ

БУДАПЕШТ, 15 октябрь. (ТАСС). Жаҳон касаба союзлари федерациясининг ижроия бюроси ўзининг 28-нчи сессиясида халқаро касаба союз ҳаракатини ривожлантириш тўғрисида декларация қабул қилди.

Бу декларацияда Ижроия бюроси «АҚШ, Франция, Буюк Британия ва Совет Иттифоқи ҳукуматлари Бошлиқларининг Женевада бўлиб ўтган Кенгаши Халқаро кескинликни юмшатмоқ учун жиддий перспективалар очиб берди» деб мамнуният блан қайд қилади. Бу кенгаш, дейилади декларацияда, «Халқаро касаба союз ҳаётида янги вазият вужудга келтирди. Ижроия бюроси янги вазият турли маслаклардаги касаба союзлар ўртасида муносабатларни ва ҳамкорликни яхшиламоқ учун яна ҳам яхшироқ шароит туғдирди, бу эса ишчиларнинг ўз ҳаётий талаблари йўлида муваффақиятли равишда курашишлари учун зарурдир деб ҳисоблайди».

Сўнгра декларацияда бундай дейилади: Жаҳон касаба союзлари федерацияси «ишчиларнинг актуал талабларини қондириш мақсадида қилинадиган ишларнинг программасини биргаликда ишлаб чиқмоқ учун Эркин касаба союзлар халқаро конфедерациясининг, христиан касаба союзлари Халқаро федерациясининг, автоном ва мустақил касаба союзларнинг вакиллари блан учрашишга тайёрдир. Федерация ҳеч бир истисносиз барча касаба союз делегациялари блан халқаро ишчилар бирдамлиги руҳида қардошларча ҳамкорлик қилишга тайёрдир. Фактлар шундай ҳамкорлик қилиш мумкинлигини кўрсатмоқда. Касаба союз ташкилотлари ўртасида халқаро ҳамкорлик қилишга интилиш бутун дун'ёда кейинги ойлар мобайнида янада кучайиб кетди».

Жаҳон касаба союзлари федерацияси «барча мамлакатларнинг меҳнаткашларини, барча маслаклардаги касаба союз ташкилотларини халқаро касаба союз ҳаракатида бирликни мустаҳкамлашга чақиради. Шундай қилиб, меҳнаткашларнинг яхши турмуш учун, эркинлик учун, тинчлик учун, давлатлар ва халқлар ўртасида Женева кенгаши руҳидаги дўстона алоқаларни ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун олиб бораётган курашида муваффақиятларга эришиш та'минланади».

Декларацияда айтилишича, Жаҳон касаба союзлари федерациясининг Ижроия бюроси томонидан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясига мурожаат қилиб юборилган телеграммада «қуролланиш тинчликка хавф туғдириш демакдир ва меҳнаткаш аҳолининг турмуш даражасини муттасил пасайтирувчи фактор демакдир» деб уқтириб ўтилади.

Ижроия бюроси ўзининг телеграммасида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеяси олдида, қурол-яроғларни камайтириш тўғрисида буюк давлатлар ўртасида битимга келиш зарур, деб талаб қилади ва Ассамблеяни «Бандунгдаги конференция қарорларини» ма'қуллашга ва қўллаб-қувватлашга чақиради. Бандунгдаги конференцияда, дейилган ўша телеграммада, — «Осиё, Африка ва Ўрта Шарқ мамлакатларининг вакиллари учрашдилар ва улар мустақилликка, эркинликка ҳамда тинчликка интилаётганликларини якдиллик блан изҳор қилдилар».

ПОЛЬША ХИМИЯ САНОАТИНИНГ ХОДИМЛАРИ МОСКВАГА КЕЛДИЛАР

СССР Химия саноати министрлигининг таклифига мувофиқ Польша Халқ Республикаси химия саноати министрлигининг раҳбар ходимларидан бир группаси Москвага келди. Бу группага Польша химия саноати министри Б. Ю. Руминский бошчилик қилмоқда.

Польша мутахассислари Совет Иттифоқида бўлганларида СССР Химия саноати министрлигига қарашли бирқанча корхоналар ва илмий-текшириш институтлари блан танишиб чиқадилар.

(ТАСС).

Хитой коммунистик партияси Марказий Комитетининг олтинчи пленуми

ПЕКИН, 17 октябрь. (ТАСС). Буерда Хитой Коммунистик партияси еттинчи чақириқ Марказий Комитетининг олтинчи (кенгайтирилган) пленуми тўғрисидаги информацион ахборот э'лон қилинди.

Ахборотда бундай дейилади:

4—11 октябрьда Хитой Коммунистик партияси еттинчи чақириқ Марказий Комитетининг 6-нчи (кенгайтирилган) пленуми бўлиб ўтди. Пленумда Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 38 а'зоси ва 25 кандидати ҳозир бўлди. Пленумда ХКП Шанхай бюросининг секретари, Пекин, Тяньцзинь ва Шанхай шаҳар партия комитетларининг секретарьлари, вилоят партия комитетларининг секретарьлари, автоном районлар партия комитетларининг ва округ партия комитетларининг секретарьлари, шунингдек МК бўлимлари ва комитетларининг мас'ул ходимлари, турли марказий давлат муассасаларидаги партия группаларининг мас'ул ходимлари — жам'и 388 киши қатнашди.

ХКП еттинчи чақириқ МК 6-нчи (кенгайтирилган) пленумининг кун тартибида қуйидаги икки масала бор эди:

1. Қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш тўғрисидаги қарорни муҳокама қилиш ва қабул этиш;

2. Хитой Коммунистик партиясининг VIII с'ездини чақириш тўғрисидаги қарорни муҳокама қилиш ва қабул этиш.

Пленум ўз ишини бошлаган биринчи кунда, Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитетининг раиси ўртоқ Мао Цзэдун пленумни очиқ деб э'лон қилганидан кейин, МК Сиёсий бюроси номидан «Қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш тўғрисидаги масала юзасидан тақдим этилган қарор проекти» ҳақида ХКП МК а'зоси Чэнь Бо-да изоҳат берди ва «ХКП VIII с'ездини чақириш тўғрисидаги қарор проекти ҳақида» ХКП МК Сиёсий бюросининг а'зоси Дэн Сяо-пин изоҳат берди.

Пленумда қизғин музокаралар бўлди. Бу музокараларда 80 киши қатнашди (вақт оз бўлганлиги сабабли 167 киши сўзга чиқаолмади ва уларнинг нутқлари босма ҳолда пленум қатнашчиларига тарқатилди). Сўзга чиққанларнинг ҳаммаси «Хитой Коммунистик партияси еттинчи чақириқ Марказий Комитети 6-нчи пленумининг қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш масаласи ҳақидаги қарор проекти»ни ва «Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитети 6-нчи пленумининг Хитой Коммунистик партиясининг VIII с'ездини чақириш тўғрисидаги қарор проекти»ни, шунингдек Чэнь Бо-да ва Дэн Сяо-пин ўртоқлар томонидан берилган изоҳатларни якдиллик блан ма'қулладилар.

Пленумда Хитой Коммунистик партияси МК Сиёсий бюросининг а'золари Лю Шао-ци, Чжоу Энь-лай, Чжу Дэ, Чэнь Юнь, Пин Дэ-хуай, Пин Чжэнь ва Дэн Сяо-пин ўртоқлар муҳим нутқлар сўзладилар.

Пленум бутун мамлакат миқ'ёсида қишлоқ хўжалик ишлабчиқариш кооперативларини бутун чоралар блан ривожлантириш ва қишлоқ хўжалигида кооперативлаштиришни аста-секин амалга ошириш масаласини муҳокама қилишга алоҳида э'тибор берди. Ҳамма нутқлар қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш ишининг муваффақиятига қаттиқ ишонч руҳи блан суғорилган эди. Шу блан бирга, ҳамма нутқларда ишдаги камчиликларни танқид қилишга ва ўз-ўзини танқид қилишга катта ўрин берилди.

Шу йил 31 июльда вилоят, шаҳар ва район партия комитетлари секретарьларининг ХКП Марказий Комитети томонидан чақирилган кенгашида ўртоқ Мао Цзэ-дун «Қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш масалалари тўғрисида» доклад қилган эди. Ўртоқ Мао Цзэ-дун бу докладида бутун мамлакатнинг қишлоқ районларида тезда оммавий социалистик ҳаракат янада юксалиб кетади, деб кўрсатди ва қишлоқда кооператив ҳаракатининг ғоят даражада юксалиб кетганлигидан қўрққан ходимларнинг ўнг оғмачиликдан иборат хатоларини танқид қилди. У, мамлакатимиз қишлоқ хўжалигида кооперативлаштиришни ривожлантиришнинг тарихий қонуниятларини баён қилиб берди ва қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш учун бошланган ҳаракатга раҳбарлик қилишда партия томонидан қўлланилиши лозим бўлган йўлни ҳамда сиёсатни белгилаб берди. Ўртоқ Мао Цзэдуннинг тарихий аҳамиятга эга бўлган бу кўрсатмалари мамлакатнинг ҳамма қишлоқ районларига кенг равишда етказилди ва қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш ҳаракатида илҳомлантирувчи буюк куч ҳамда раҳбарлик қилишда тўғри қўлланма бўлди. Қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш масалалари бўйича кейинги икки ой ичида ҳамма босқичдаги партия ташкилотлари томонидан ўтказилган текшириб чиқишлар ва бу масалаларнинг муҳокама қилинганлиги, шунингдек шу даврда қишлоқ хўжалик ишлабчиқариш кооперативларининг янада ривожланиши ўртоқ Мао Цзэ-дуннинг кўрсатмалари тўғри эканлигини янада та'кидлади.

Пленумда сўзга чиққанлар ёрқин конкрет мисолларни келтирдиларки, бу мисоллар ишимизнинг ҳозирги даврида қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш ҳаракатини ғайрат блан ривожлантириш зарурлигини, бизнинг партиямиз омманинг бу қудратли янги, социалистик ҳаракатига раҳбарлик қилишга тамомила қобилиятли эканлигини кўрсатди. Маҳаллий партия комитетларининг кўпгина секретарьлари ўз нутқларида ўз районларининг қишлоқ хўжалигида кооперативлаштиришнинг тахминий планлари, я'ни ўртоқ Мао Цзэ-дуннинг кўрсатмаларига мувофиқ ишлаб чиқилган тахминий планлари тўғрисида ахборот бердилар. Улар кейинги икки ой ичида ўртоқ Мао Цзэ-дуннинг кўрсатмалари жойларга етказилганидан кейин мамлакатнинг турли районларида қишлоқ хўжалик ишлабчиқариш кооперативлари яна кучли равишда ривожланаётганлиги ҳақида сўзлаб бердилар.

Музокараларда қатнашганлар қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш ҳаракатининг янада зўр куч блан юксалишини муносиб кутиб олиш ва унга ёрдам бериш учун саноат, алоқа йўллари, кустарьчилик саноати, молия, банк ишлари, савдо-сотиқ, маданият, маориф, фан, соғлиқни сақлаш, ҳарбий ишлар, сиёсат ва юстиция, партия ташкилотларининг сиёсий ва ташкилий ишлари, Янги демократик ёшлар иттифоқининг фаолияти, касаба союзларнинг, хотин-қизлар союзларининг ва бошқа оммавий ташкилотларнинг фаолияти соҳасида қандай ишлар олиб бориш зарурлигига доир масалаларни чуқур муҳокама қилдилар.

Охирги мажлисда ўртоқ Мао Цзэ-дун пленумнинг ишларини якунлади. Сўнгра, пленум «Қишлоқ хўжалигида кооперативлаштириш масаласи ҳақидаги қарорни», «Хитой Коммунистик партиясининг VIII с'ездини чақириш ҳақидаги қарорни» ва «Хитой Коммунистик партиясининг VIII с'ездига вакиллар нормаси ва делегатлар сайлаш тартиби тўғрисидаги низомни» якдиллик блан қабул қилди. Пленум «Қишлоқ хўжалик ишлабчиқариш кооперативининг намунавий устави» проектини (бу проект уни амалда қўлланган вақтда бирнеча марта қайтадан кўрилган эди) асосан қабул қилди ва бу проектни Хитой Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг муҳокамасига ҳамда халқ вакиллари Умумхитой мажлиси Доимий комитетининг муҳокамасига топшириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Англия кемалари Ленинграддан жўнаб кетдилар

ЛЕНИНГРАД, 17 октябрь. (ТАСС). Бугун туш пайтида қирғоқ бўйларида тўпланган ленинградлилар Нева дар'ёсида Ленин шаҳридан жўнаб кетаётган инглиз кемаларини кузатиб қолдилар. Кучли буксирлар инглиз эсминсларини лейтенант Шмидт кўпригининг очилган жойидан олиб ўтдилар. Кемалардаги британияли денгизчилар ленинградлиларнинг хайрлашув табрикларига қўлларини силкитиб жавоб бердилар.

Об-ҳаво ноқулай бўлганлиги сабабли инглиз кемаларини Невадан олиб чиқиш илгари мўлжалланганига кўра бирмунча кейинроқ бошланди. Болтиқ денгизидаги тўлқин Нева дар'ёсидаги сувни анча кўтарди. 15 октябрь кечқурун дар'ёдаги сув одатдагига қараганда 2 метр 85 сантиметр кўтарилди, бирқанча жойларда Нева дар'ёсининг суви қирғоқлардан чиқиб кетди. Бугун эрталаб сувнинг даражаси одатдагидан бир метр баланд эди.

Британия отрядининг «Триумф» авианосеци ва эскадра миноносцлари Ленинграддан жўнаб кетдилар. Метрополия флотининг қўмондони Майкл Денни ўз байроғини «Аполло» деган мина заградителига кўчирди. Бу кема Ленинградда яна бир сутка қолади.

Ҳарбий-денгиз базасининг командири адмирал И. И. Байков бугун адмирал Майкл Денни, унинг рафиқаси ва Британия офицерлари учун хайрлашув зиёфати берди. Адмирал Байков меҳмонларни табриклаб, бундай деди:

— Сиз Совет Иттифоқидан, Ленинграддан жўнаб кетаётган кунда мен мамнуният блан та'кидлаб ўтаманки, совет денгизчилари, Ленин шаҳрининг аҳолиси Буюк Британия флотининг денгизчиларини совет кишиларига хос равишда астойдил, чин қалбдан кутиб олдилар. Энг кекса денгиз давлати бўлган Буюк Британия денгизчиларининг совет ҳарбий денгиз флоти денгизчилари блан ва Ленинград аҳолиси блан бўлган бевосита учрашувлари флотларимиз ўртасидаги ҳамжиҳатликни ривожлантиришга ва ўзаро дўстликни мустаҳкамлашга, мамлакатларимизнинг халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Адмирал Байков, яшасин Англия ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстлик, деб хитоб қилди ва инглиз кемалари отрядининг ўз юртига эсон-омон қайтишлари учун қадаҳ кўтарди. Адмирал Майкл Денни ленинградлиларга ғоят самимий кутиб олганликлари ва меҳмондўстликлари учун ташаккур изҳор қилди.

— Биз Сизнинг меҳмондўст мамлакатингиздан жўнаб кетаётганлигимиз учун жуда афсусланаётирмиз, — деди метрополия флотининг қўмондони, — биз дўст бўлиб яшамоғимиз керак, бу энг муҳим нарсадир. Биз Англияга қайтганимиздан кейин буерда хурсандчилик блан кутиб олинганлигимизни инглиз халқига қайта-қайта сўзлаб берамиз.

... Британия кемалари Нева дар'ёси, денгиз канали бўйлаб аста-секин ўтиб, Кронштадт томонига қараб йўл оладилар. Қирғоқ бўйида ҳамма жойда минг-минглаб кишилар уларни табриклаб хайрлашиб қоладилар. Кўрфазда Англия отрядини совет ҳарбий-денгиз флотининг эскадра миноносцеси кузатиб борди.

Бугун адмирал Майкл Денни рафиқаси блан биргаликда «Аполло» кемасида совет офицерлари ва граждан ма'мурият вакиллари учун зиёфат бердилар. Шаҳарда қолган инглиз денгизчилари Ф. Э. Дзержинский номидаги олий ҳарбий-денгиз инженерлик мактабининг клубида Болтиқ флоти ансамбли қўйиб берган концертда бўлдилар.

Совет ҳарбий кемалари отряди Англиядан жўнаб кетди

ПОРТСМУТ, 17 октябрь. (ТАСС). Дўстлик визити блан Портсмутга келган совет ҳарбий кемалари отряди бугун Англия соҳилларидан жўнаб кетди. Туш пайтида кемалар ўзларидаги оркестрларнинг садолари остида бирин-кетин — аввало эсминслар, сўнгра крейсерлар портдан чиқиб кетабошладилар. Портсмутнинг мингларча аҳолиси совет денгизчиларини кузатиб қолиш учун қирғоқда тўпланди.

Совет ҳарбий кемалари отрядини кузатиб қолучилар — СССРнинг Англиядаги ишлар вакили Н. Д. Белохвостиков, Портсмут ҳарбий-денгиз базасининг қўмондони адмирал Кризи, база штаб бошлиғи контрадмирал Бэрнетт соат 12 дан 45 минут ўтганда флагман крейсери «Свердлов»дан қирғоққа тушдилар. Лангарлар кўтарилди. Кема аста-секин қирғоқдан қўзғалиб кетди. Портсмут базасининг оркестри дўстлик ҳақидаги инглиз халқ қўшиғини ижро этди. Меҳмонларни кузатиб қолиш учун келган инглиз матросларининг хайрлашиб, уч марта айтган «ура» овозлари янграйди. «Свердлов» крейсеридан бунга жавобан айтилган «ура» овозлари эшитилади. Крейсер сур'атни ошириб, денгиз қўлтиғидан чиқади. Портда турган кемалар хайрлашиб, гудок чаладилар. «Свердлов» крейсерининг башняларида денгиз семафори байроқчалари блан «Меҳмондўстлик блан қабул қилганингиз учун ташаккур изҳор қиламиз» деган сўзлар ёзилган. Бунга жавобан Портсмут базаси устида «Хайрли сафар» деган жавоб сигнали пайдо бўлади. Кемалар очиқ денгизга чиқадилар ва Ватанимиз соҳилларига қараб йўл оладилар.

Кеча кечқурун, совет кемалари жўнаб кетиш арафасида, адмирал Головко Англия денгиз министри Томас шарафига хайрлашув юзасидан қабул маросими ўтказди. Қабул маросимида Портсмут ҳарбий-денгиз базасининг қўмондони адмирал Кризи ва Англия флотининг олий офицерларидан бирқанчаси ҳозир бўлди. Адмирал Головко қабул маросимида нутқ сўзлаб, бухил визитлар дўстона алоқаларни ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга ёрдам беради, деди. У, қиролича Елизавета II нинг соғлиғи учун қадаҳ кўтарди. Англия денгиз министри Томас жавоб нутқи сўзлади. У ҳам, ҳарбий кемаларнинг бир-бирларига қилган визитлари иккала мамлакат ўртасидаги дўстликни ва бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлашга хизмат қилади, деб уқтириб ўтди. Томас СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошиловнинг соғлиғи учун, совет флоти ва совет денгизчилари учун қадаҳ кўтарди. Қабул маросими самимий, дўстона вазиятда ўтди.

Бирма Иттифоқи бош министри У Ну Совет Иттифоқига жўнаб кетди

РАНГУН, 17 октябрь. (ТАСС). Совет ҳукуматининг таклифига мувофиқ, Бирма Иттифоқининг бош министри У Ну ва унинг ҳамроҳлари бугун Рангундан Ҳиндистон орқали Совет Иттифоқига учиб кетдилар.

Рангундаги Мингаладон аэродромида бош министр У Нуни СССРнинг Бирмадаги муваққат ишлар вакили М. С. Вавилов ва совет элчихонасининг ходимлари кузатиб қолдилар.

Бош министр У Нуни Бирма ҳукуматининг а'золари, Рангундаги дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқлари, Бирма ва чет'эл журналистлари ҳам кузатиб қолдилар.

ПРЕЗИДЕНТ ТИТОГА СОВҒА

БЕЛГРАД, 18 октябрь. (ТАСС). ТАНЮГ агентлигининг хабар беришича, Югославия президенти Иосип Броз-Тито СССРнинг Югославиядаги элчиси Н. П. Фирюбинни ва СССРнинг Югославиядаги савдо вакили Я. И. Красюкни қабул қилган. Улар президент Титога Нови-Сад шаҳридаги халқаро виставканинг совет павильони экспонатлари орасидан совғалар тақдим этдилар. Совғалар орасида зотли от ҳам бор.

Эроннинг Туркия-Ироқ пактига қўшилишига доир

ТЕҲРОН, 17 октябрь. (ТАСС). «Иттилоат» газетасининг хабарига қараганда, сенатнинг ташқи ишлар комиссияси Эроннинг Туркия-Ироқ пактига қўшилиши тўғрисида Эрон ҳукумати тақдим этган қонун проектини 16 октябрьда ма'қуллаган ва сенатнинг очиқ мажлисида 19 октябрьда муҳокама қилмоқ учун тегишли доклад тайёрлаган.

Сульцбергернинг Бағдод блоки тўғрисида айтганлари

НЬЮ-ЙОРК, 17 октябрь. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» газетасининг мухбири Сульцбергер Париждан берган хабарида бундай дейди: «Шимолий ярус» деб аталган иттифоқ, я'ни бизнинг ташаббусимиз блан ташкил қилинган Туркия, Ироқ, Эрон ва Покистон иттифоқи Совет Иттифоқига ҳам, Мисрга ҳам қарши қаратилган иттифоқдир».

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Владимир Владимирович **Мацкевични** СССР Қишлоқ хўжалик министри қилиб тайинлади.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

„Ҳаёт сабоғи"

Хилма-хил воқиаларга бой ҳаётимизда совет оиласи, совет кишисининг меҳнат процесси ва оиладаги қиёфаси, совет ёшларининг янгича севги-муҳаббати масаласи катта ўрин тутади.

«Мосфильм» киностудияси ишлаб чиқарган «Ҳаёт сабоғи» рангдор бадиий фильми шу темани ҳаётий конфликтлар орқали тўлақонли суратда очиб бераолиши блан, қаҳрамонларнинг бой ички дун'ёси ва эволюциясини ишонарли талқин этаолиши блан ажралиб туради.

Фильм сюжети биз учун янгилик эмас: инженер Сергей Ромашко педагогика институтининг студенти Наташани севиб қолади. Табиийки, улар бир ёстиққа бош қўядилар. Орадан бироз муддат ўтгач, оила келишмовчиликлари туфайли ажраладилар ва фильм охирида яна қовушадилар.

Сценария автори Е. Габрилович ва режиссёр Юлий Райзманнинг маҳорати шундаки, улар оддийдек кўринган ана шу воқиани типиклик даражасига кўтариб, бадиий пухта образлар орқали совет кишисининг ма'навий қиёфаси ҳақида ҳаётий фильм яратаолганлар.

Томошабин дастлаб фильмнинг бош қаҳрамонларидан бири—Наташа блан учрашади. Бу рольни кинематография соҳасида биринчи марта ўйнаётган Валентина Калинина ижро этган. Валентина яратган Наташа образи вазминлиги, самимийлиги ва бироз уятчанлиги блан фильмнинг дастлабки кадрларидаёқ Сергей Ромашконинггина эмас, томошабинларнинг ҳам ҳурматига сазовор бўлади. Наташа ўқишда илғор, ақилли, иродали қиз. Шундай қизнинг суриштирмай-нетмай, Сергейнинг инсон сифатидаги фазилатларини билмай туриб, бирдан бутун эхтироси блан севиб қолиши томошабинга ғалати туйилади. (Ахир у, Сергей Ромашкони инженер бўлгани учунгина севмайди-ку! Фильм авторлари воқиа ривожининг шу муҳим томонига нечундир э'тибор бермайдилар). Броқ Наташанинг севгиси оддий, ҳавоий севгилардан эмас, у ҳарқандай тўсиқларни енгиб ўтаолучи, ҳарқандай қурбон беришга тайёр турган улкан севги. Шунинг учун ҳам Наташа Сергей изхор қилган севгига рад жавоби бераолмайди, ўқишни ташлаб дугоналари ва ўртоқларидан ажраб бўлса ҳам Ромашко блан ҳаёт қуради.

Орадан бирнеча йил ўтгач, Ромашколар бирнеча хонали янги уйда яшайбошлайдилар. Ундаги тартиб, озодагарчилик, кўзни қамаштирувчи жиҳозлар тўкис оиланинг бахтли, тотув ҳаётидан далолат беради. Қўни-қўшнилар у оилага ҳавас блан боқадилар. Аммо бу оиланинг бахтли ҳаётига нимадир етишмайди. Сергей блан Наташа ўртасидаги аввалги ишқ-муҳаббат, қизғин ва самимий иззату-эҳтиром йўқ. Сергей ишдан қайтар экан, ўғли блан ҳазиллашиб, ҳордиқ чиқаради-ю, хотинига диққат қилмайди, унинг меҳрибонлик ва мулойимлик блан берган саволларига аҳамият ҳам бермайди; қурилишдаги ишчиларни экскурсияга олиб бориш учун машина беришга ва'да қилиб, ва'дасини унитиб юборади ва кўпчилик олдида Наташанинг юзини шувит қилади; оила қурганларига 5 йил тўлган кунни тантанали нишонлаш режасини тузиб, уни ҳам бажармайди. Наташа оилада ноқулай аҳволда қолади, ўзини ортиқча одамдай, кераксиздай ҳис этади ва уйдан бирнеча муддат кетишга, дугоналари олдига боришга мажбур бўлади.

Валентина Наташанинг лиризм блан тўла поэтик образини яратаолган. Унинг Наташаси сун'ий қилиқлар ва ноўхшов хатти-ҳаракатлардан узоқ. Ба'зан у тўсиқларни мардлиги блан енгиб ўтади, ба'зан қийинчиликларга бардош бераолмай йиғлайди, ба'зан дугоналари ва ўртоқлари блан ёзишиб, қувониб кулади, ба'зан эса дард-дун'ёси қоронғу бўлиб, чуқур қайғуга ботади; гоҳ меҳрибон, мулойим хотин бўлади, гоҳо қайсарлик қилиб, эрининг жаҳлини чиқаради. Киши шахсий ҳаётининг турли-туман, мураккаб томонлари Валентина Калинина ижросида табиий чиққан.

Талантли артист Иван Переверзев ижросида Сергей Ромашко ўз ишига жуда берилган, кечани-кеча, кундузни-кундуз демай ишлайдиган, серғайрат инженер. Унинг қудратли машиналарни бошқараётган кишиларга берган қисқа, аниқ буйруқларидан, дадил ҳаракатлари ва қувонч учқунлари чақнаб турган кўзларидан талантли қурувчи ва ташкилотчи раҳбар эканини пайқаб олиш қийин эмас.

Соф ишчи-коммунист сифатида ҳаётга қадам қўйган Ромашко ҳалол меҳнати блан тезда юқори раҳбарлик вазифаларига кўтарилабошлайди. Муваффақиятлар уни эсанкиратиб қўяди. Унда ўзини бошқалардан юқори тутиш, ўзига бино қўйиш, ман-манлик кайфиятлари пайдо бўлабошлайди. Бора-бора у муваффақиятларга халқ туфайли, қурилишдаги дўстона, уюшқоқ коллектив туфайли эришаётганини унитади.

Фильм охирида биз Сергей Ромашкони оддий хизматчи вазифасида лой кечиб ишлаётганини кўрамиз. Унинг ғамгин қиёфасида, оёғи остига қарамай салмоқ блан қадам ташлаб боришида чуқур қайғуга ботгани, руҳан эзилгани ва қаттиқ изтиробда экани яққол акс этиб туради. Сергейнинг бу аҳволига чин кўнгилдан ачинган қурувчи-ишчи Сутейкин (Ф. Шимонский) Серёжага ҳаётни янгидан бошлаш кераклигини маслаҳат беради. И. Переверзев Ромашко ҳаётидаги бу эволюцияни, унинг қурилишдаги кўп қиррали фаолияти ва оиладаги мураккаб ма'навий қиёфасини, қувноқлик ёки қайғириш вақтларидаги ташқи ҳолати ва бой ички дун'ёсини ишонарли суратда талқин қилаолган.

Фильмда иккинчи-учинчи пландаги персонажлар ҳам анча дуруст ўйналган. Кўнгилчанг қувноқ ва меҳрибон Рая (О. Аросева) Наташани жондан, самимий севучи, камгап, кўпинча жиддий Костя (Г. Куликов) ёш педагогларга хос томонларни очиб бераолганликлари учун ҳам томошабин уларни ҳурмат блан эслайди.

Бош оператор С. Урусевский режиссёр ва сценаристларнинг илгари сурган идеяларини томошабинга тўлақонли етказиш учун жиддий ҳаракат қилган. У, фильм кадрлари орқали ташқи безаклардан кўра қаҳрамонларнинг ички ҳолатини, мураккаб кечирмалари ва сезилар-сезилмас лирик ҳаракатларини бўрттириб кўрсатишга ҳаракат қилган. Тунги қурилиш ишлари манзараси, жадаллик блан ишлаётган улкан экскаваторлар ва ҳисобсиз машиналарнинг меҳнат симфонияси, қурилишдаги сермазмун, қайноқ ҳаёт режиссёрнинг ҳам, операторнинг ҳам муваффақиятидир.

Фильм охирида қуйидагича эпизод бор: Мана, сўнгги кадрлар ўтиб бораяпти. Руҳан эзилган Сергей Ромашко аста-секин уйига қайтмоқда. Уй эшиги олдида ўйнаб юрган ўғли Тишка (Андрюша Михайлов бу рольни яхши ижро этган)ни кўриб, кўзларида қувонч ёшлари пайдо бўлади: демак Наташа қайтиб келипти-да! Ҳа, Наташа уйга қайтган, чунки у Сергейнинг софдил, ростгўй, ҳаракатчанг киши эканлигига, бу ҳаётий сабоқдан сўнг тўғри йўлни топиб олишига, ўзини қайта тарбиялайолишига ишонади. Бунга томошабин ҳам шубҳа қилмайди.

В. АБДУЛЛАЕВ.

ТЕАТР ВА ҚИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/X да **Қутлуғ қон**, 20/X да **Гамлет.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/X да **Аида**, 20/X да **Кармен.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Бугун 3 бўлимда **цирк томошалари.** Аттракцион — **йиртқич ҳайвонлар.** Ўргатувчи — **Иван Рубан.** Томоша кеч соат 8 да бошланади.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун) «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 4 дан), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун) — янги бадиий фильм **Ҳаёт сабоғи.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10, кундуз 12 ва 2 да **Ташвишли ёшлик.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА
ТЕЗ КУНДА
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
О. Ёқубов асари
ЧИН МУҲАББАТ
Режиссёр — **Т. Хўжаев**, рассом — Ўзбекистон ССР халқ рассоми **Х. Икромов**, композитор — **Н. Халилов.**

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135 Маданият бўлими — 132 Адабиёт ва санъат бўлими — 39040 Қишлоқ хўжалик бўлими — 134. Саноат ва транспорт бўлими — 132. Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142.

Р 06792. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр № А — 1531.